

Jordbruksstatistikk 2008

I denne serien vert det hovudsakleg publisert primærstatistikk, data frå statistiske rekneskapssystem og resultat frå spesielle teljingar og undersøkingar. Serien har først og fremst referanse- og dokumentasjonsføremål. Presentasjonen skjer vesentleg i form av tabellar, figurar og naudsynt informasjon om datamaterialet, innsamlings- og arbeidsmetodar, samt omgrep og definisjonar. I tillegg gis det ei kort oversikt over hovudresultata.

Serien omfattar òg publikasjonen Statistisk årbok.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå, januar 2010	Tal er umogleg	.
Dersom materiale frå denne publikasjonen blir nytta, ver vennleg å oppgi Statistisk sentralbyrå som kjelde	Oppgåve manglar	..
ISBN 978-82-537- 7747-4 Trykt versjon	Oppgåve manglar førebels	...
ISBN 978-82-537- 7748-1 Elektronisk versjon	Tal kan ikkje offentleggjerast	:
ISSN 0078-1894 Trykt versjon	Null	-
ISSN 1504-2413 Elektronisk versjon	Mindre enn 0,5 av den brukte eininga	0
Emne	Mindre enn 0,05 av den brukte eininga	0,0
10.04	Førebels tal	*
	Brot i den loddrette serien	—
	Brot i den vassrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimalskilleteikn	,

Forord

NOS Jordbruksstatistikk publiseres årleg og gir ein oversikt over jordbruksstatistikk utarbeidet av Statistisk sentralbyrå. Publikasjonen inneheld statistikk over landbrukseigedomar, jordbruksareal, husdyr, avlingar, bøndernes inntekt og formue og kommunal forvaltning av landbruksareal.

Alle desse statistikkane er tidlegare publisert i Dagens statistikk, som er tilgjengeleg på <http://www.ssb.no/emner/10/04>. Her blir alle statistikkane lagt ut etter kvart som dei blir oppdaterte.

Frå og med 2006 er NOS Jordbruksstatistikk omarbeida i forhold til tidlegare årgangar. Innhaldet er avgrensa til statistikk som er utarbeida av Statistisk sentralbyrå. Føremålet er å sikre ein varig dokumentasjon av kvar statistikk og opplyse om korleis statistikken er utarbeida. Det blir utgitt ein eigen engelsk utgåve.

I 2008 ga Statistisk sentralbyrå ut ein ny publikasjon i serien Statistiske analyser: Landbruket i Norge 2007. Denne publikasjonen gir eit oversyn over offisiell landbruksstatistikk, anten den blir utarbeida av byrået eller av andre institusjonar, og det er lagt stor vekt på tekstleg framstilling og illustrasjonar. Publikasjonen er tilgjengeleg på http://www.ssb.no/emner/10/04/sa_landbruk/

Arbeidet med publikasjonen har vært utført av konsulent Anne Ingun Løvberget. Ansvarlig seksjonsleiar er Ole Osvald Moss, Seksjon for primærnæringsstatistikk.

Statistisk sentralbyrå
Oslo/Kongsvinger, 18. desember 2009

Øystein Olsen

Nils Håvard Lund

Innhald

Forord	3
Innhald	4
Tabellregister	6
1. Innleiing	7
2. Landbrukseiendommer	7
2.1. Hovedresultater 2008	7
2.2. Bakgrunn og formål	8
2.3. Om produksjon av statistikken.....	8
2.4. Begreper, variabler og grupperinger.....	9
2.5. Feilkilder og usikkerhet.....	9
2.6. Sammenliknbarhet og sammenheng	9
2.7. Tilgjengelighet	10
3. Strukturen i jordbruket	13
3.1. Hovedresultat 2008	13
3.2. Bakgrunn og føremål	13
3.3. Om produksjon av statistikken.....	14
3.4. Omgrep, variablar og grupperingar.....	14
3.5. Feilkjelder og uvisse	15
3.6. Samanlikningar og samanheng	15
3.7. Kvar finst statistikken	16
4. Jordbruksareal og husdyr per 31. juli frå søknader om produksjonstilskott i jordbruket	20
4.1. Hovedresultat 2008	20
4.2. Bakgrunn og føremål	21
4.3. Om produksjon av statistikken.....	21
4.4. Feilkjelder og uvisse	21
4.5. Samanlikningar og samanheng	21
4.6. Kvar finst statistikken	21
5. Husdyrhald per 1. januar frå søknader om produksjonstilskott i jordbruket	24
5.1. Hovedresultat 2008	24
5.2. Bakgrunn og føremål	24
5.3. Om produksjon av statistikken.....	24
5.4. Feilkjelder og uvisse	25
5.5. Samanlikningar og samanheng	25
5.6. Kvar finst statistikken	25
6. Bøndernes inntekt og formue	29
6.1. Hovedresultater 2007	29
6.2. Bakgrunn og formål	30
6.3. Om produksjon av statistikken.....	30
6.4. Begreper, variabler og grupperinger.....	31
6.5. Feilkilder og usikkerhet.....	32
6.6. Sammenlignbarhet og sammenheng	32
6.7. Tilgjengelighet	33
7. Avling av korn og oljevekster	38
7.1. Hovedresultater 2008	38
7.2. Bakgrunn og formål.	38
7.3. Om produksjon av statistikken.....	38
7.4. Feilkilder og usikkerhet.....	38
7.5. Sammenliknbarhet og sammenheng	39
7.6. Tilgjengelighet	39
8. Avling av potet og grovfôrvekstar	41
8.1. Hovedresultat 2008	41
8.2. Bakgrunn og føremål	41
8.3. Om produksjon av statistikken.....	41
8.4. Omgrep, variablar og grupperingar.....	42
8.5. Feilkjelder og uvisse	43
8.6. Samanlikningar over tid	43
8.7. Kvar finst statistikken	43

9. Avling av hagebruksvekstar	45
9.1. Hovudresultat 2008	45
9.2. Bakgrunn og føremål	45
9.3. Om produksjon av statistikken	45
9.4. Omgrep, kjennemerke og grupperingar	46
9.5. Feilkjelder og uvisse	46
9.6. Samanlikningar og samanheng	47
9.7. Kvar finst statistikken	47
10. Leveransar av slakt	49
10.1. Hovudresultat 2008	49
10.2. Bakgrunn og føremål	49
10.3. Om produksjon av statistikken	49
10.4. Omgrep, variablar og grupperingar	49
10.5. Feilkjelder og uvisse	50
10.6. Samanlikningar og samanheng	50
10.7. Kvar finst statistikken	50
11. Kommunal forvaltning av landbruksarealer	52
11.1. Hovedresultater 2008	52
11.2. Bakgrunn og formål	52
11.3. Om produksjon av statistikken	53
11.4. Begreper, kjennemerker og grupperingar	53
11.5. Feilkilder og usikkerhet	54
11.6. Sammenliknbarhet og sammenheng	54
11.7. Tilgjengelighet	55

Tabellregister

2.1. Bygninger på landbrukseiendommer. 2008	11
2.2. Landbrukseiendommer, bebyggelse og bosetting. 2008	12
2.3. Landbrukseiendommer, innbyggere og bosatte, etter kommunenes folketall og type landbrukseiendom. 2008	12
3.1. Jordbruksbedrifter i alt og jordbruksbedrifter etter brukartype	17
3.2. Jordbruksareal, etter bruken. 1959, 1969, 1979, 1989, 1999, 2006-2008. Dekar.....	18
3.3. Jordbruksareal per jordbruksbedrift, etter fylke. 1979, 1989, 1999-2008. Dekar	18
3.4. Husdyr. 1959, 1969, 1979, 1989, 1999, 2006-2008	18
3.5. Dyretal per jordbruksbedrift med vedkomande husdyr, etter fylke og bruksstorleik.....	19
3.6. Jordbruksbedrifter etter driftsform. 1999-2008.....	19
4.1. Jordbruksareal, etter bruken.1999-2008.....	22
4.2. Husdyr, 1999-2008.....	22
4.3. Jordbruksareal, etter fylke og bruken av arealet. 2008. Dekar	23
4.4. Jordbruksbedrifter med økologisk drift og økologisk godkjent drive jordbruksareal. 2002-2008	23
4.5. Husdyrhald på økologisk drive jordbruksbedrifter. 2002-2008.....	23
5.1. Jordbruksbedrifter med husdyr og jordbruksbedrifter med ymse husdyrslag per 1. januar. Fylke.	26
5.2. Talet på storfe og sau per 1. januar. Fylke.	27
5.3. Talet på ymse husdyr per 1. januar. Fylke.....	27
5.4. Jordbruksbedrifter med ymse husdyrslag etter buskapsstorleik. 1. januar.	28
6.1. Næringsinntekt fra jordbruk for brukere, etter fylke, jordbruksareal i drift og brukers kjønn.....	34
6.2. Næringsinntekt fra jordbruk for brukere, etter driftsform. 2007	34
6.3. Gjennomsnittlige bruttoinntekter for brukere, etter fylke, jordbruksareal i drift og brukers kjønn. Kroner	35
6.4. Gjennomsnittlige bruttoinntekter for brukere, etter driftsform. 2007. Kroner	35
6.5. Brukere etter næringsinntekt fra jordbruk i prosent av bruttoinntekt, etter fylke, jordbruksareal i drift og brukers kjønn.....	36
6.6. Brukere etter næringsinntekt fra jordbruk i prosent av bruttoinntekt, etter driftsform. 2007	36
6.7. Gjennomsnittlig næringsinntekt fra jordbruk for brukere etter driftsform og fylke. 2007. Kroner	37
7.1. Jordbruksbedrifter med areal av korn- og oljevekster. Areal av de ulike kornslaga. 1989, 1999-2008	40
7.2. Totalavling og avling i kilo per dekar av ulike kornslag. 1989, 1999-2008	40
8.1. Avling av potet- og grovfôrvekstar. 2005-2008	44
8.2. Avling av potet og grovfôrvekstar, etter fylke. 1 000 tonn	44
9.1. Avling av ymse hagebruksvekstar. 2008	48
9.2. Avling av frukt, hagebær og grønsaker. 1996-2008. Tonn.....	48
10.1. Offentleg kjøttkontroll. Slakt godkjende til folkemat. Tonn	51
10.2. Offentleg kjøttkontroll. Slakt godkjende til folkemat. Tal dyr	51
11.1. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og etter plan- og bygningsloven. Fylke	56
11.2. Nydyrking. Fylke.	57
11.3. Søknader om fritak fra boplikt etter konsesjonsloven og odelsloven. Fylke.....	57

1. Innleiing

Formålet med denne publikasjonen er å sikre ein varig dokumentasjon av jordbruksstatistikk som er utarbeidet av Statistisk sentralbyrå for året 2008. Det er særleg lagt vekt på å opplyse om korleis statistikkane blir produsert.

Publikasjonen gir ein oversikt over desse statistikkane:

- Landbrukseiendommer
- Strukturen i jordbruket
- Jordbruksareal og husdyr per 31. juli frå søknader om produksjonstilskott i jordbruket
- Husdyrhald per 1. januar frå søknader om produksjonstilskott i jordbruket
- Bøndernes inntekt og formue
- Avling av korn og oljevekster
- Avling av potet og grovfôrvekstar
- Avling av hagebruksvekstar
- Leveransar av slakt
- Kommunal forvaltning av landbruksarealer

Alle statistikkane viser resultat for 2008 med unnatak for Bøndernes inntekt og formue som viser resultat for 2007.

2. Landbrukseiendommer

2.1. Hovedresultater 2008

34 000 fraflytta gårdsbruk

På landsbasis stod i 2008 omkring 22 prosent av landbrukseiendommene med boligbygning tomme. Én av fire ubeboede eiendommer lå i kommuner med færre enn 2 500 innbyggere.

I alt er det nå registrert bortimot 188 000 landbrukseiendommer. 17 prosent av dem ligger i kommuner med færre enn 2 500 innbyggere. Litt over 4 prosent av Norges befolkning bor i disse kommunene, mens 13 prosent av alle bosatte på landbrukseiendommer holder til der. De små kommunene ligger for en stor del usentralt til og blir derfor lettere utsatt for fraflytting. Nesten 23 prosent av de fraflytta bruka ligger i kommuner med færre enn 2 500 innbyggere.

Litt over halvparten av befolkningen bor i kommuner med over 25 000 innbyggere. Disse kommunene har for det meste sentral beliggenhet, og de omfatter drøyt 10 prosent av landbrukseiendommene. Bare 7 prosent av ubeboede landbrukseiendommer med bolighus er i denne kommunegruppa.

Størst andel landbrukseiendommer i drift i Rogaland

Over tid har antall landbrukseiendommer og størrelsen på jordbruksarealet endret seg lite. Derimot har det blitt betydelig færre landbrukseiendommer med jordbruksdrift i egen regi de siste tiårene. I 2008 ble det drevet jordbruk i egen regi på hver fjerde landbrukseiendom. I Rogaland hadde litt over 42 prosent av landbrukseiendommene jordbruksbedrift, mens det i Troms og Finnmark bare var én av ti landbrukseiendommer med egen jordbruksbedrift.

Nesten én av ti bor på en landbrukseiendom

I 2008 bodde 9 prosent av befolkningen på en landbrukseiendom, men denne andelen varierer mye. I kommuner med mindre enn 2 500 innbyggere utgjorde bosatte på landbrukseiendommer over 30 prosent. I kommuner med mer enn 25 000 innbyggere utgjorde bosatte på landbrukseiendommer bare 2,4 prosent av befolkningen.

I Sogn og Fjordane bodde hver fjerde innbygger på en landbrukseiendom, mens andelen for Oslo og Akershus var drøyt 2 prosent.

Mange nedlagte bruk blir fraflyttet Ikke uventet er det landbrukseiendommer som ikke lenger har aktiv jordbruksdrift, det vil si eiendommer hvor jorda enten er ute av drift eller leid bort til andre, som står tomme. I alt 28 prosent av disse eiendommene var uten bosatte i 2008.

Mellom fylkene er det stor variasjon. I Vestfold var 8,5 prosent av landbrukseiendommene med boligbygning ubebodde, mens 39 prosent av landbrukseiendommene i Nordland manglet bosatte.

Størst byggeaktivitet i Rogaland Hver fjerde bebygde landbrukseiendom har hatt byggeaktivitet i løpet av de ti siste årene. Byggeaktiviteten har vært størst i Rogaland, der 33 prosent av de bebygde landbrukseiendommene hadde byggeaktivitet i siste tiårsperiode. Minst byggeaktivitet var det i de tre nordligste fylkene der bare hver sjuende bebygde landbrukseiendom har hatt byggeaktivitet de ti siste årene.

Antall kommuner, etter størrelsen på folketallet i kommunen. 2008	
Antall innbyggere i kommunen	Antall kommuner
Færre enn 2 500	129
2 500 - 4 999	106
5 000 - 9 999	91
10 000 - 24 999	69
25 000 og flere	35

2.2. Bakgrunn og formål

Formål og historie Formålet med statistikken er å gi et bilde av bebyggelse, bosetting og arealer på landbrukseiendommer. Statistikken omfatter også opplysninger om eierne av landbrukseiendommer og næringsaktivitet.

Brukere og anvendelsesområder Statistikken benyttes av offentlige etater og ulike næringsorganisasjoner. Ikke minst er det betydelig interesse fra institusjoner som er engasjert i landskapsutvikling og kulturvern. Forsknings- og utdanningsinstitusjoner og media er andre brukere av statistikken.

2.3. Om produksjon av statistikken

Omfang Statistikken omfatter alle eiendommer i Landbruksregisteret med minst 5 dekar jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal per desember for aktuell årgang.

Datakilder Statistikken bygger på data fra:

- Landbruksregisteret
- Grunneiendoms-, Adresse- og Bygningsregisteret (GAB)
- Det sentrale folkeregisteret (for å koble bosatte til landbrukseiendommene)
- Riksantikvarens SEFRAK-register (landsdekkende register over eldre bygninger og andre kulturminner)
- SSB's Totalpopulasjon for jordbruksbedrifter
- Registeret over personlige selvangivelser
- Likningsregisteret

Landbruksregisteret er landbrukets registerkjerne for tilskuddsforvaltning og administrasjon. Landbruks- og matdepartementet er registreier, mens Statens landbruksforvaltning (SLF) har forvaltningsansvaret.

Datainnsamling Statistikken bygger på direkte utnyttelse av registre nevnt under Datakilder.

Kontroll og revisjon Selv om registerdataene generelt er av god kvalitet, kan det forekomme feil på grunn av feilklassifisering, manglende oppdatering eller oppdatering til ulike tidspunkt. For eksempel kan en landbrukseiendom ha tilknyttet grunneiendom som er blitt omdisponert til annet enn landbruk. For upersonlige eiere, som fylker og

kommuner, kan innslaget av feil grunneiendommer ha betydning, spesielt i forhold til antall bosatte. Alders- og sykehjem og utleieboliger kan ha blitt telt sammen med landbruksgrunneiendommer. I slike tilfeller blir antall bosatte korrigert på grunneiendomsnivå.

Det blir gjennomført kontroller av dubletter.

Konfidensialitet Tall offentliggjøres ikke hvis det fører til fare for identifisering av den enkelte eiendom.

2.4. Begreper, variabler og grupperinger

Landbrukseiendom: Eiendom som benyttes eller kan benyttes til jord- og/eller skogbruk. Alt som tilhører samme eier i en kommune hører til samme landbrukseiendom uten hensyn til om den omfatter flere matrikelnumre (grunneiendommer).

Bygningstype: Bygningstype blir fastlagt etter hvilken funksjon en bygning skal ha. I denne statistikken omfatter kategorien boligbygninger bygningskodene 111 – 199, med unntak av kodene 161, 171, 172, 181, 182 og 183, driftsbygninger består av bygningskodene 231 – 290 og seterhus, skogskoier, naust med mer av bygningskodene 171, 172 og 183. "Øvrige bygninger" utgjør resten av bygningskodene.

Bygning med SEFRAK-registrering: Bygninger som ble registrert i regi av SEFRAK (Sekreteriatet for registrering av faste kulturminner). Registreringene omfatter i prinsippet alle bygninger bygget før 1900, i Finnmark før 1945. Det eneste kriteriet for registrering var antatt alder på bygningen, ikke verneverdi.

Byggeaktivitet siste 10 år: Opplysninger hentes fra bygningsdelen av GAB-registeret. "Byggeaktivitet siste 10 år" er knyttet til bygninger med igangsattdato for nybygg/tilbygg i aktuell tiårsperiode.

Bosetting: En landbrukseiendom regnes som bosatt dersom minst en person i Det sentrale folkeregisteret er registrert med fast adresse på eiendommen.

2.5. Feilkilder og usikkerhet

Måle- og bearbeidingsfeil Feilkilder er feilføringer og manglende opplysninger ved innlegging av data i de ulike registrene som statistikken bygger på. Under kontroll av dataene i de ulike registrene kan det også oppstå feil.

Frafallsfeil De registrerte arealene for eid jordbruksareal og produktivt skogareal i Landbruksregisteret kan være feil. Over tid skjer det omdisponering, tilkjøp og frasalg av arealer. Det er den enkelte kommune som har hovedansvaret for løpende ajourhold av informasjonen i Landbruksregisteret, men det er stor variasjon i praksis. Dette medfører at avgrensning av eiendom etter arealstørrelse kan bli feil. En del små eiendommer uten næringsaktivitet eller bebyggelse kan mangle helt i registeret.

2.6. Sammenliknbarhet og sammenheng

Tilsvarende statistikk er utarbeidet for 2000, 2006 og 2007, se <http://www.ssb.no/emner/10/04/laeiby>. Ved sammenligning av statistikk for de ulike årene, kan kvalitetsheving av registrene og ulik populasjonsavgrensning være årsak til en del endringer på lokalt nivå.

Bygningstypene "helårsboliger benyttet som fritidsbolig" og "våningshus benyttet som fritidsbolig" inngår fra og med 2006-tallene som boligbygninger, mens de i 2000-tallene ikke var definert som boligbygninger.

Innføring av eiendomsskatt i en del kommuner har i enkelte tilfeller medført endringer i klassifisering av bygninger etter bygningstype. Spesielt kan omkodning av fritidsbolig til våningshus eller enebolig ha betydning for andel bebodde eiendommer med bolighus.

Det er i gang et arbeid med gårdskart, der Institutt for skog og landskap på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet utarbeider kart som viser arealressurser og arealtall for hver enkelt landbrukseiendom. Arbeidet tas kommunevis, og i løpet av 2010 skal hele landet være dekket. Det betyr at kontrollerte arealdata, sammenslåing av eiendommer med samme eier og nye eiendommer som ikke tidligere har vært registrert i Landbruksregisteret kommunevis blir oppdatert i Landbruksregisteret. For enkelte kommuner kan dette medføre betydelige endringer fra ett år til det neste.

Opplysninger om eier av landbrukseiendom blir fra og med 2007 hentet fra SSB-GAB, det vil si tinglyste hjemmelshavere. Dette omfatter både personer og selskap. Drøyt 30 000 landbrukseiendommer har mer enn en eier. Som referanseier for eiendommen har en i slike tilfeller valgt den som har størst eierandel, ved like andeler den eldste. Før 2007 er det eieropplysninger fra Landbruksregisteret som er benyttet. I en del tilfeller er det i Landbruksregisteret ført en kontaktperson eller et driftsselskap som eier, likeså er det uklart hvordan eieropplysningene behandles når kun deler av en eiendom har skiftet eier.

2.7. Tilgjengelighet

Publisering

Statistikken blir publisert på [ssb.no](http://www.ssb.no/emner/10/04/laeiby/):
<http://www.ssb.no/emner/10/04/laeiby/>

Her er det lenke til Statistikkbanken hvor man kan lage egne tabeller og lenke til Om statistikken med mer detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet

Mikrodata blir lagret i SSB.

2.1. Bygninger på landbrukseiendommer¹. 2008

	Bebygde landbruks- eiendommer	Andel bebygde landbruks- eiendommer med bygge- aktivitet siste 10 år	Bygninger i alt	Andel bygninger med SEFRAK- registrering	Bolig- bygninger i alt	Drifts- bygninger	Seterhus, skogskoier, naust m.m.	Øvrige bygninger
		Prosent		Prosent				
Hele landet	175 065	22,3	1 021 767	22,3	231 142	464 500	86 092	240 033
Fylke								
Østfold	6 403	22,4	35 578	19,8	8 963	19 227	495	6 893
Akershus/Oslo	7 239	23,5	44 778	24,6	11 632	19 408	542	13 196
Hedmark	15 595	24,7	99 687	27,0	21 355	48 554	7 819	21 959
Oppland	14 365	23,8	100 765	24,1	20 456	53 979	8 456	17 874
Buskerud	9 261	25,7	73 096	28,8	13 155	36 649	4 686	18 606
Vestfold	4 466	25,2	24 277	23,5	5 865	11 251	428	6 733
Telemark	7 773	21,0	50 133	25,4	10 812	22 613	2 869	13 839
Aust-Agder	5 220	23,1	25 741	31,6	6 120	10 662	1 350	7 609
Vest-Agder	6 980	22,9	30 062	27,4	8 164	12 435	1 609	7 854
Rogaland	10 187	32,9	59 864	12,3	15 061	28 451	3 228	13 124
Hordaland	13 010	23,3	79 307	24,7	16 506	34 573	11 618	16 610
Sogn og Fjordane	10 279	21,1	68 067	27,0	14 796	33 916	9 073	10 282
Møre og Romsdal	13 862	19,3	76 927	27,9	17 780	31 231	10 064	17 852
Sør-Trøndelag	10 763	25,3	67 336	18,8	14 517	32 698	5 611	14 510
Nord-Trøndelag	9 218	26,6	51 921	12,7	12 432	25 033	3 953	10 503
Nordland	16 634	14,2	74 761	11,8	18 740	23 456	7 944	24 621
Troms Romsa	10 422	14,5	45 329	15,8	11 073	15 949	5 646	12 661
Finmark Finnmarku	3 388	13,9	14 138	8,6	3 715	4 415	701	5 307
Bosetting								
Landbrukseiendommer med boligbygning og bosetting	123 613	26,4	803 948	21,8	191 682	379 674	60 458	172 134
Øvrige eiendommer	51 452	12,5	217 819	24,2	39 460	84 826	25 634	67 899

¹ Omfatter eiendommer som har minst 5 dekar eid jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal.

2.2. Landbrukseiendommer, bebyggelse og bosetting¹. 2008

	Landbruks- eiendommer i alt	Bebyggde eiendommer	Andel bebyggde landbruks- eiendommer	Landbruks- eiendommer med boligbygning	Landbruks- eiendommer med boligbygning og bosetting	Andel landbruks- eiendommer med boligbygning bosetting	Personer i alt bosatt på landbruks- eiendommer med boligbygning	Andel bosatte på landbruks- eiendommer av alle bosatte i fylket
			Prosent			Prosent		Prosent
Hele landet	187 768	175 065	93,2	158 003	123 613	21,8	435 988	9,2
Fylke								
Østfold	7 026	6 403	91,1	5 959	5 153	13,5	18 853	7,1
Akershus og Oslo	8 084	7 239	89,5	6 692	5 971	10,8	24 413	2,3
Hedmark	16 862	15 595	92,5	14 151	11 360	19,7	37 334	19,7
Oppland	15 272	14 365	94,1	13 078	10 974	16,1	39 008	21,2
Buskerud	10 005	9 261	92,6	8 272	7 007	15,3	25 598	10,2
Vestfold	4 834	4 466	92,4	4 163	3 809	8,5	14 146	6,2
Telemark	8 321	7 773	93,4	6 921	5 430	21,5	18 138	10,9
Aust-Agder	5 621	5 220	92,9	4 777	3 650	23,6	11 919	11,2
Vest-Agder	7 488	6 980	93,2	6 291	4 529	28,0	14 338	8,6
Rogaland	10 892	10 187	93,5	9 300	7 819	15,9	32 845	8,0
Hordaland	13 571	13 010	95,9	11 692	9 026	22,8	31 620	6,8
Sogn og Fjordane	10 580	10 279	97,2	9 695	7 362	24,1	27 103	25,5
Møre og Romsdal	14 478	13 862	95,7	12 628	10 000	20,8	35 115	14,2
Sør-Trøndelag	11 479	10 763	93,8	9 654	7 731	19,9	29 038	10,3
Nord-Trøndelag	10 012	9 218	92,1	8 457	7 106	16,0	27 843	21,4
Nordland	18 055	16 634	92,1	14 338	8 740	39,0	25 859	11,0
Troms Romsa	11 304	10 422	92,2	8 978	5 873	34,6	16 599	10,7
Finmark Finnmarku	3 884	3 388	87,2	2 957	2 073	29,9	6 219	8,6
Eier								
Mann	129 685	123 202	95,0	113 477	93 001	18,0	337 630	.
Kvinne	45 901	42 709	93,0	38 136	27 328	28,3	86 385	.
Dødsbo/upersonlig/uoppgitt	12 182	9 154	75,1	6 390	3 284	48,6	11 973	.
Jordbruksdrift								
Eiendom uten jordbruksareal ...	13 313	8 723	65,5	4 411	2 635	40,3	7 711	.
Eiendom med egen jordbruksdrift	46 887	46 689	99,6	45 968	43 794	4,7	194 084	.
Eiendom med jordbruksareal bortleid eller ute av drift	127 568	119 653	93,8	107 624	77 184	28,3	234 193	.
Eid jordbruksareal								
0- 4 dekar	13 328	8 738	65,6	4 419	2 641	40,2	7 737	.
5- 49 "	101 557	94 950	93,5	84 544	58 949	30,3	173 939	.
50- 99 "	35 176	34 210	97,3	32 751	27 886	14,9	100 547	.
100-199 "	25 280	24 878	98,4	24 271	22 590	6,9	95 763	.
200-299 "	7 705	7 632	99,1	7 482	7 170	4,2	33 860	.
300-499 "	3 740	3 688	98,6	3 606	3 485	3,4	18 542	.
500- "	982	969	98,7	930	892	4,1	5 600	.
Produktivt skogareal								
0- 24 dekar	65 928	60 513	91,8	54 054	40 187	25,7	129 237	.
25- 99 "	38 552	35 445	91,9	31 776	24 434	23,1	81 512	.
100- 249 "	33 851	31 853	94,1	29 075	22 970	21,0	82 331	.
250- 299 "	21 996	20 899	95,0	19 290	15 750	18,4	59 715	.
500- 999 "	15 174	14 566	96,0	13 398	11 304	15,6	44 885	.
1 000- 1 999 "	7 669	7 369	96,1	6 715	5 775	14,0	23 580	.
2 000- 4 999 "	3 392	3 268	96,3	2 856	2 497	12,6	11 087	.
5 000-19 999 "	971	926	95,4	695	597	14,1	2 928	.
20 000- "	235	226	96,2	144	99	31,3	713	.

¹ Omfatter eiendommer som har minst 5 dekar eid jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal.

2.3. Landbrukseiendommer, innbyggere og bosatte, etter kommunenes folketall og type landbrukseiendom. 2008

	Antall innbyggere i Norge	Av dette bosatt på landbruks- eiendommer ¹	Landbrukseiendommer			
			I alt	Bebodde med bolighus	Ubebodde med bolighus	Øvrige eiendommer
Hele landet	4 737 171	435 988	187 768	123 613	34 390	29 765
Kommunenes folketall¹						
Færre enn 2 500	191 909	58 455	31 190	17 883	7 804	5 503
2 500 - 4 999	377 559	96 176	44 692	28 307	9 482	6 903
5 000 - 9 999	639 002	112 624	49 085	32 568	9 174	7 343
10 000 - 24 999	1 094 761	111 479	42 136	30 266	5 504	6 366
25 000 og mer	2 433 940	57 254	20 665	14 589	2 426	3 650

¹ Basert på folketallet per 01.01.2008.

3. Strukturen i jordbruket

Frå 1907 er det halde fullstendige jordbruks- eller landbruksteljingar kvart tiande år, med teljinga i 1999 som den siste. Etter 1999 har Statistisk sentralbyrå etablert ein årleg totalpopulasjon av jordbruksbedrifter. Grunnlagsdata for denne populasjonen er aktive jordbruksbedrifter i Landbruksregisteret, og gjennom koplingar mot andre administrative register (Søknader om produksjonstilskott i jordbruket, Leveranseregisteret for korn og oljevekstar, Leveranseregisteret for slakt o.a.) blir det henta inn opplysningar om produksjonen i jordbruksbedriftene. Til saman dannar desse opplysningane grunnlag for utarbeiding av den årlege statistikken om strukturen i jordbruket.

3.1. Hovudresultat 2008

Mindre nedgang i talet på bruk

Tal for 2008 viser at det per 31. juli var 48 800 aktive jordbruksbedrifter i Noreg. Dette er 1 100, eller 2,2 prosent, færre enn året før. Ein må tilbake til byrjinga på 1990-talet for å finne eit år med mindre nedgang i talet på bruk.

Samla jordbruksareal i drift på dei knapt 49 000 aktive jordbruksbedriftene i 2008 var 10,24 millionar dekar, om lag det same som året før. To tredjedelar av samla jordbruksareal vart nytta til eng til slått og beite, medan ein tredjedel vart nytta til åker- og hagebruksvekstar. Korn og oljevekstar utgjorde 87 prosent av åker- og hagebruksarealet. Frå 2007 til 2008 gjekk arealet av bygg ned med om lag 8 prosent til 1,3 millionar dekar. I den same perioden auka arealet av kveite med 2 prosent, til 932 000 dekar, medan havrearealet auka med vel 7 prosent, til 778 000 dekar.

I 2008 vart 45 700 jordbruksbedrifter drivne av personlege brukarar, og 14,2 prosent av desse var kvinner. Upersonlege brukarar, slik som samdrift, aksjeselskap og institusjon, dreiv 3 100 bedrifter, eller 6,5 prosent av totalen. I 1999 utgjorde upersonlege brukarar 1,1 prosent av totalen.

Færre mjølkeprodusentar

I 2008 dreiv vel 12 600 jordbruksbedrifter med mjølkeproduksjon, og dette er 8 prosent færre enn året før. Sidan 1999 har talet på mjølkeprodusentar blitt redusert med 10 100, tilsvarande ein nedgang på om lag 6 prosent per år. Frå 2007 til 2008 gjekk talet på mjølkekyr ned med 2 prosent, til 248 300, og sidan 1999 har talet på mjølkekyr gått ned med vel 20 prosent. I den same perioden har buskapsstorleiken auka frå 13,8 til 19,8 mjølkekyr per jordbruksbedrift med mjølkeproduksjon. Sidan 1999 har talet på ammekyr auka med over 70 prosent, og i 2008 var det 63 200 ammekyr. I den same perioden har gjennomsnittleg buskapsstorleik auka frå 6,7 til 12 ammekyr per jordbruksbedrift.

Det vart registrert 99 600 alssvin i 2008, om lag det same som året før. I perioden 1999-2008 har talet på alssvin lege ikring 100 000, medan talet på bedrifter med alssvin har gått jamt nedover frå 3 700 i 1999 til 1 600 i 2008. Gjennomsnittleg buskapsstorleik er meir enn dobla i denne perioden, frå 27,2 alssvin per bedrift i 1999 til 60,6 i 2008.

Frå 2007 til 2008 auka talet på sau over 1 år med 3 500, til 897 900, medan talet på jordbruksbedrifter med sau gjekk ned med 2,6 prosent, til 15 500.

3.2. Bakgrunn og føremål

Føremål og historie

Formålet er å skaffe fram opplysningar om talet på jordbruksbedrifter, storleiken på bedriftene og driftsform samt produksjonsgrunnlaget i form av jordbruksareal og husdyr som blir disponert. Frå 1907 er det halde fullstendige jordbruks- eller landbruksteljingar kvart tiande år, med teljinga i 1999 som den siste. Teljinga i 1999 omfatta alle einingar med minst 5 dekar jordbruksareal i drift. I tillegg var det supplerande minstegrenser for å fange opp einingar med husdyrhald og/eller hagebruk av eit visst omfang. Etter 1999 har Statistisk sentralbyrå på grunnlag av

registerkoplingar årleg oppdatert opplysningar om jordbruksbedriftene og produksjonsgrunnlaget.

Brukarar og bruksområde Statistikken blir særleg nytta av landbruksforvaltninga og næringsorganisasjonane i jordbruket, mellom anna i regi av Budsjettnemnda for jordbruket.

3.3. Om produksjon av statistikken

Omfang Statistikken omfattar alle aktive jordbruksbedrifter.

Datakjelder Totalpopulasjonen av jordbruksbedrifter for åra etter 1999 er avledda av aktive bedrifter i følgje Landbruksregisteret, og blir deretter kombinert med ei rekkje andre datakjelder:

- Søknadar om produksjonstilskott i jordbruket
- Leveranseregisteret for korn- og oljevekstar
- Leveransar av slakt
- Bedrifts- og føretaksregisteret
- Jordbruksteljing 1999
- Årlege landbruksundersøkingar

Statistisk sentralbyrå har hand om jordbruksteljingane, landbruksundersøkingane og Bedrifts- og føretaksregisteret. Landbruksregisteret og dei andre nemnde administrative datakjeldene blir administrert av Statens landbruksforvaltning.

Kontroll og revisjon Statistikken byggjer på koplingar av datafiler som kvar for seg har blitt kontrollert ved etablering.

Konfidensialitet Tal blir ikkje offentleggjort dersom dei kan medføre fare for at ein skilde jordbruksbedrifter blir identifisert.

3.4. Omgrep, variablar og grupperingar

Definisjon av dei viktigaste omgrepa og variablane *Jordbruksbedrift:* Verksemd med jordbruksdrift, medrekna hagebruk og husdyrhald. Bedrifta omfattar alt som blir drive som ei eining under ei leing og med felles bruk av produksjonsmidlar. Jordbruksbedrifta er uavhengig av kommunegrenser. Ei jordbruksbedrift skal ha eit driftssenter på ein landbrukseigedom. Til og med 2003 blei omgrepet driftseining nytta.

Jordbruksareal i drift: Jordbruksareal som blir hausta minst ein gong i løpet av eit år. Også medrekna planta areal av fleirårige vekstar som enno ikkje gir avling og areal av open åker kor det ikkje blir tatt avling i løpet av året, men som er tenkt hausta neste år (eittårig brakk).

Driftsform: Driftsforma til ei jordbruksbedrift blir fastsett ut frå delen dei ulike plante- og husdyrproduksjonane i bedrifta utgjer av den totale produksjonen til bedrifta. Standard dekningsbidrag nyttast som felles måleining for dei ulike produksjonane.

Standard dekningsbidrag: Standard dekningsbidrag (SDB) er differansen mellom standardverdien av produksjonen og standardverdien av visse spesifiserte kostnader. SDB blir fastsett på regionnivå per arealeining (dekar, kvm) og per dyr for relevante plante- og husdyrproduksjonar. SDB for ein produksjon er SDB per dekar/kvm/husdyr multiplisert med tal dekar/kvm/husdyr av vedkommande produksjon. Totalt SDB for ei jordbruksbedrift er summen av dekningsbidraga for alle plante- og husdyrproduksjonar som blir drive av bedrifta.

Standard klassifikasjonar I tabellane blir følgjande grupperingar nytta: Fylke, jordbruksareal i drift på jordbruksbedrifta og driftsform.

3.5. Feilkjelder og uvisse

Måle- og handsamingsfeil

Viktigaste feilkjelda er knytt til utfyllinga av søknadar om produksjonstilskott i jordbruket. Mange av feila blir oppdaga og retta opp av den lokale landbruksforvaltninga, men feil som ikkje påverkar utbetalinga av tilskott kan bli ignorert. Vidare kan det oppstå feil når tilskottssøknaden blir registrert elektronisk, sjølv om det blir gjennomført kontrollar i samband med registreringa. Dei andre registra kan også innehalde feil og unøyaktigheitar som kan påverke berekningane av til dømes kornareal og talet på dyr utifrå leveransar av korn og slakt.

Fråfallsfeil

Om lag 4 prosent av jordbruksbedriftene søker ikkje om produksjonstilskott. På desse einingane er jordbruksareal og talet på husdyr berekna utifrå tilgjengelege opplysningar om bl.a. leveransar av korn og slakt.

3.6. Samanlikningar og samanheng

Statistikken kan stort sett samanliknast med tal frå dei tidlegare fullstendige teljingane. Teljingane til og med 1979 omfatta all dyrking av nyttevekstar og alt husdyrhald utan omsyn til omfanget. I publikasjonane frå dei tidlegare teljingane er likevel mange av tabellane avgrensa til å gjelde einingar med minst 5 dekar jordbruksareal i drift. Nesten all næringsmessig jordbruksdrift fann stad på desse einingane, medan einingar under 5 dekar i det vesentlege representerte hobbyprega produksjon for eige hushald.

Frå 1989 til 1999 auka talet på samdrifter med mjølkeproduksjon på ku eller geit mykje. Desse einingane blei registrerte utan jordbruksareal i drift. Areal nytta til fôrproduksjon og beite på samdriftene blei i staden registrert på dei einingane som var med i samdrifta. Dersom tala frå og med 1999 berre skulle omfatte einingar med minst 5 dekar jordbruksareal i drift, ville ein monaleg produksjon i bl.a. mjølkesamdrifter og veksthusgartneri blitt utelate. Tabellane frå og med 1999 omfattar difor einingar med *mindre enn* 5 dekar jordbruksareal i drift så sant produksjonen har eit visst omfang.

I teljingar før 1999 har jordbruksbedrifta vore avgrensa til det som blei drive som ei eining innanfor same kommune. Frå og med 1999 er avgrensingane etter kommune sløyfa.

Jordbruksareal og vekstar

På 1990-talet blei det mogeleg å få tilskott for ugjødsla, inngjerda beiteareal, såkalla innmarksbeite. Tidlegare var det krav om gjødsling, og arealet blei då kalla gjødsla beite. I tidlegare teljingar (i første rekkje 1989-teljinga) har gjødsla beite vore ein del av natureng og overflatedyrka eng. Innføring av innmarksbeite har ført til at nytt areal har blitt definert som jordbruksareal. Endringa har og ført til at mykje av arealet som tidlegare blei registrert som natureng og overflatedyrka eng no blir rekna som innmarksbeite. Frå 1989 til 1999 auka det registrerte arealet med overflatedyrka eng og innmarksbeite med til saman 418 000 dekar. Ei viktig årsak til den etter måten store auken er ikkje at ugjødsla beite no er rekna med, men at blant anna auka arealtilskott og krav om spreieareal har gjort det lønsamt for brukarane å nytte mykje areal og å ta med alt i søknader og liknande.

I tidlegare teljingar skulle plen og prydhage på jordbruksbedriftene reknast med i jordbruksarealet. Til dømes utgjorde plen og prydhage om lag 46 000 dekar i Landbruksteljing 1989. I Jordbruksteljing 1999 og seinare er jordbruksarealet eksklusive plen og prydhage.

Vidare skal ein merke seg at areala i 1999 og seinare, med unntak for vekstane på gartneri- og hagebruksskjemaet, er gitt i dekar utan desimal. I tidlegare teljingar blei areala gitt i dekar med éin desimal. Vekstar med areal under 1 dekar er derfor i liten grad talt i 1999 og seinare. Størst utslag gir dette for potet, grønnsaker på friland, frukt og bær, og særleg for tal jordbruksbedrifter med vedkomande vekst.

Husdyr Husdyrtala gjeld per 31. juli, unntatt for sau der teljedatoen var 1. juni eller ved beiteslepp. Teljedatoen i dei tidlegare teljingane har vore 20. juni eller 1. juni. Ei forskyving av teljedatoen med 1-2 månader har i seg sjølv neppe stor innverknad på dyretalet. Truleg har tilpassing av dyretalet til registreringsdatoen for søknad om produksjonstilskott meir å seie.

3.7. Kvar finst statistikken

Publisering Statistikken blir publisert på [ssb.no](http://www.ssb.no):
<http://www.ssb.no/emner/10/04/10/stjord/>
Her er det lenke til Statistikkbanken kor ein kan lage egne tabellar og lenke til Om statistikken med meir detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet Fil med avidentifiserte individdata blir lagra i SSB.

3.1. Jordbruksbedrifter i alt og jordbruksbedrifter etter brukartype

	Jordbruks- bedrifter i alt	Etter brukartype					
		Med personleg brukar			Med upersonleg brukar		
		I alt	Mannlege brukarar	Kvinnelege brukarar	I alt	Ansvarleg selskap	AS, institusjon o.l.
1979	125 302	124 408	115 375	9 033	894	.	.
1989	99 382	98 610	89 267	9 343	772	.	.
1999	70 740	69 959	60 914	9 045	781	462	319
2000	68 539	67 645	58 439	9 205	894	578	316
2001	65 607	64 485	55 503	8 982	1 122	749	373
2002	61 890	60 044	52 182	7 862	1 846	1 398	448
2003	58 231	56 308	48 980	7 328	1 923	1 565	358
2004	55 507	53 376	46 337	7 039	2 131	1 813	318
2005	53 003	50 476	43 751	6 725	2 527	2 184	343
2006	51 218	48 417	41 857	6 560	2 801	2 429	372
2007	49 935	46 939	40 389	6 550	2 996	2 582	414
2008	48 825	45 679	39 204	6 475	3 146	2 689	457
2008							
Fylke							
Østfold	2 602	2 503	2 179	324	99	77	22
Akershus og Oslo	2 523	2 429	2 108	321	94	52	42
Hedmark	3 973	3 792	3 274	518	181	148	33
Oppland	5 416	4 907	4 264	643	509	480	29
Buskerud	2 514	2 384	2 029	355	130	89	41
Vestfold	1 696	1 622	1 450	172	74	33	41
Telemark	1 635	1 577	1 338	239	58	37	21
Aust-Agder	716	678	582	96	38	23	15
Vest-Agder	1 203	1 130	961	169	73	60	13
Rogaland	4 950	4 526	3 882	644	424	374	50
Hordaland	3 489	3 293	2 794	499	196	162	34
Sogn og Fjordane	3 483	3 271	2 773	498	212	199	13
Møre og Romsdal	3 239	2 980	2 517	463	259	239	20
Sør-Trøndelag	3 374	3 145	2 764	381	229	204	25
Nord-Trøndelag	3 729	3 420	2 978	442	309	287	22
Nordland	2 670	2 484	2 081	403	186	164	22
Troms Romsa	1 224	1 178	950	228	46	37	9
Finmark Finnmarku	389	360	280	80	29	24	5
Jordbruksareal i drift							
0 dekar ¹	1 691	621	484	137	1 070	1 034	36
1- 4 " ²	277	182	139	43	95	18	77
5- 49 "	4 245	4 083	3 314	769	162	53	109
50- 99 "	8 660	8 485	7 064	1 421	175	114	61
100-199 "	14 481	14 185	12 090	2 095	296	240	56
200-299 "	9 198	8 853	7 734	1 119	345	314	31
300-499 "	7 031	6 543	5 866	677	488	455	33
500- "	3 242	2 727	2 513	214	515	461	54

¹ Omfattar i hovudsak samdrifter med mjølkeproduksjon. ² Omfattar i hovudsak driftseiningar med hagebruk.

3.2. Jordbruksareal, etter bruken. 1959, 1969, 1979, 1989, 1999, 2006-2008. Dekar

Vekst	1959 ¹	1969 ¹	1979 ¹	1989 ¹	1999 ²	2006 ²	2007 ²	2008 ²
Jordbruksareal i drift i alt	9 844 796	9 553 335	9 535 278	9 910 773	10 382 466	10 344 607	10 320 198	10 244 883
Av dette								
Fulldyrka jord	8 095 171	7 967 909	8 303 575	8 817 538	8 871 235	8 627 623	8 574 377	8 493 506
Åker og hageareal	3 266 671	3 383 931	4 146 786	4 432 425	3 994 611	3 731 323	3 668 837	3 609 241
Korn og oljvekstar til mogning	2 177 872	2 522 396	3 252 271	3 529 803	3 345 392	3 246 945	3 181 056	3 138 319
Kveite	92 435	38 274	170 021	382 484	515 798	857 477	912 150	931 697
Rug	10 825	13 385	16 855	4 245	14 557	60 583	76 302	81 694
Rugkveite	-	-	-	-	12 334			
Bygg	1 407 006	1 847 131	2 000 838	1 759 910	1 825 917	1 524 260	1 406 749	1 299 067
Havre	645 744	541 199	1 006 720	1 321 950	913 130	739 486	723 853	777 747
Blandkorn og erter til mogning	21 862	4 763	4 526	-	-	-	-	-
Oljvekstar til mogning	77 645	53 311	61 215	63 656	65 139	62 002	48 114
Potet	525 595	326 437	214 013	188 910	148 522	140 460	144 658	143 212
Rotvekstar til før	130 370	69 960	29 499	25 726	3 913	149 117	137 325	130 566
Grønfør og silovekstar	134 490	208 307	290 637	371 611	307 515			
Grønsaker på friland	49 229	51 924	55 218	57 030	60 187	69 774	76 839	76 288
Jordbær	6 926	12 440	16 439	14 241	16 787	17 894	16 904	15 233
Andre vekstar pååker og i hage ³	152 636	115 879	182 262	156 089	91 891	97 343	103 470	96 243
Brakk	89 553	76 587	106 447	89 015	20 400	9 790	8 585	9 380
Eng til slått og beite⁴	6 578 125	6 169 405	5 388 492	5 478 349	6 387 855	6 613 284	6 651 361	6 635 638
Fulldyrka eng ⁴	4 828 500	4 583 978	4 156 789	4 385 114	4 876 624	4 896 300	4 905 540	4 884 265
Ikkje fulldyrka eng	1 749 625	1 585 427	1 231 703	1 093 235	1 511 231	1 716 984	1 745 821	1 751 373
Overflatedyrka eng	295 165	261 102	253 754	243 272
Innmarksbeite	1 216 066	1 455 882	1 492 067	1 508 101

¹ Gjeld bedrifter med minst 5 dekar jordbruksareal i drift. ² Samdrifter osv. med mindre enn 5 dekar jordbruksareal i drift er medrekna. ³ For 1959, 1969, 1979 og 1989 er plen og prydhage medrekna. Fra 1979 er frøeng medrekna. ⁴ For 1959 og 1969 er frøeng medrekna.

3.3. Jordbruksareal per jordbruksbedrift, etter fylke. 1979, 1989, 1999-2008. Dekar

	1979 ¹	1989 ¹	1999 ²	2000 ²	2001 ²	2002 ²	2003 ²	2004 ²	2005 ²	2006 ²	2007 ²	2008 ²
Heile landet	76,1	99,7	146,8	152,1	159,5	169,1	178,7	187,3	195,4	202,0	206,7	209,8
Fylke												
Østfold	139,2	155,1	214,0	221,6	234,1	244,8	257,4	266,0	276,1	280,1	285,4	288,2
Akershus og Oslo	137,6	160,8	233,7	238,7	251,8	261,9	274,0	283,1	293,5	302,4	311,3	314,6
Hedmark	92,8	117,5	181,8	188,5	200,9	214,0	226,9	236,1	247,5	255,9	262,7	268,4
Oppland	81,1	103,0	145,7	150,2	156,4	164,6	171,5	178,6	185,4	188,6	192,7	194,2
Buskerud	74,4	89,6	136,7	142,4	151,0	158,9	169,0	179,3	188,0	196,7	204,2	210,1
Vestfold	107,9	123,0	176,9	181,8	190,5	199,6	212,2	219,8	225,0	232,8	240,6	245,0
Telemark	49,6	60,1	100,1	105,0	112,6	120,4	128,5	136,3	144,2	149,8	154,3	156,8
Aust-Agder	38,4	53,5	95,7	101,5	108,0	117,4	127,4	137,3	142,4	149,7	152,6	156,6
Vest-Agder	43,6	59,1	101,7	105,5	112,6	121,3	133,0	143,6	150,5	158,3	158,2	162,0
Rogaland	85,5	110,7	156,4	161,2	164,6	171,1	177,4	181,3	188,4	195,9	199,9	203,5
Hordaland	46,2	60,3	84,2	87,2	91,1	95,0	101,4	108,7	114,3	120,6	120,9	121,3
Sogn og Fjordane	50,5	64,2	90,0	93,7	97,9	103,5	109,9	115,8	120,9	124,7	129,3	132,7
Møre og Romsdal	56,6	80,0	122,7	127,6	133,4	144,3	151,7	159,4	166,6	171,9	177,4	181,0
Sør-Trøndelag	87,2	114,9	159,1	163,6	171,8	184,0	193,9	203,3	211,5	216,8	220,9	226,0
Nord-Trøndelag	107,3	135,7	176,1	181,8	187,7	198,0	208,1	217,1	224,5	231,1	233,8	237,6
Nordland	58,1	94,1	151,2	159,2	167,2	179,7	190,7	202,2	211,8	218,7	224,1	221,8
Troms Romsa	49,0	78,2	133,0	139,7	148,7	157,7	169,4	182,2	189,9	199,0	204,4	211,6
Finnmark Finnmarku	56,5	95,1	160,3	169,5	184,1	202,0	218,0	228,1	232,1	244,9	251,0	251,1

¹ Gjeld bedrifter med minst 5 dekar jordbruksareal i drift. ² Samdrifter osv. med mindre enn 5 dekar jordbruksareal i drift er medrekna.

3.4. Husdyr. 1959, 1969, 1979, 1989, 1999, 2006-2008

	1959 ¹	1969 ¹	1979 ¹	1989 ¹	1999 ²	2006 ²	2007 ²	2008 ²
Hest	115 798	40 635	20 704	17 417	26 959	31 154	32 946	34 387
Storfe i alt	1 099 350	971 928	968 843	949 369	1 033 070	922 976	905 515	891 170
Ku	594 432	436 353	372 288	340 469	349 757	318 458	314 309	311 520
Mjølkeku	312 948	259 084	253 364	248 283
Ammeku	36 809	59 374	60 945	63 237
Sau	1 750 985	1 840 755	1 952 092	2 183 098	2 324 789	2 360 062	2 267 039	2 250 471
Under 1 år	916 515	1 002 896	1 089 588	1 284 018	1 369 422	1 431 576	1 372 651	1 352 587
Over 1 år	834 470	837 859	862 504	899 080	955 367	928 486	894 388	897 884
Geit	99 163	91 160	80 652	..	78 590	72 207	71 987	69 467
Mjølkegeit	³ 74 754	³ 71 924	³ 57 849	³ 67 691	51 724	42 365	41 161	44 701
Svin	435 245	621 317	672 754	656 695	738 372	836 426	837 892	828 243
Alssvin	61 787	78 163	86 340	84 233	100 408	102 483	99 216	99 618
Alspurke	59 172	74 438	81 951	..	97 495	99 744	97 218	96 892
Alsråne	2 615	3 725	4 389	..	2 913	2 739	1 998	2 726
Andre svin	373 458	543 154	586 414	572 462	637 964	733 943	738 676	728 625
Høner	2 668 394	3 270 423	3 827 799	3 441 719	3 181 174	3 362 969	3 542 094	3 668 435
Livkilling	1 459 614	1 318 784	1 386 641	1 280 137
Slaktekilling	4 833 875	10 840 718	12 606 075	13 099 623

¹ Gjeld bedrifter med minst 5 dekar jordbruksareal i drift. ² Samdrifter osv. med mindre enn 5 dekar jordbruksareal i drift er medrekna. ³ Medrekna hanndyr.

3.5. Dyretal per jordbruksbedrift med vedkomande husdyr, etter fylke og bruksstorleik

	Storfe				Sau over 1 år	Mjølkegeit	Svin		Høner
	I alt	Ku ¹					Alssvin	Slaktesvin	
		I alt	Mjølkeku	Ammeku					
1979 ²	18,0	9,6	19,4	³ 33,8	9,7	..	261
1989 ²	25,3	11,7	31,1	³ 45,9	16,1	..	580
1999 ⁴	34,3	13,2	13,8	6,7	42,1	68,9	27,2	72,3	783
2000 ⁴	34,6	13,5	14,4	7,3	43,4	71,5	30,6	92,2	851
2001 ⁴	36,4	14,0	14,6	8,0	45,2	73,4	33,3	97,7	958
2002 ⁴	37,9	14,5	15,2	8,3	46,9	74,7	36,0	107,4	984
2003 ⁴	39,9	15,2	15,9	9,2	49,6	77,7	39,7	117,0	1 083
2004 ⁴	41,1	15,6	16,3	9,8	51,9	78,8	43,2	126,9	1 275
2005 ⁴	42,9	16,1	16,7	10,6	54,9	80,7	47,6	146,5	1 351
2006 ⁴	44,5	16,8	17,6	10,9	55,8	82,5	53,5	158,2	1 584
2007 ⁴	46,1	17,6	18,5	11,5	56,0	82,5	56,5	173,8	1 885
2008 ⁴	48,4	18,6	19,8	12,0	57,7	86,1	60,6	182,9	1 983
2008⁴									
Fylke									
Østfold	59,2	22,9	27,1	14,5	26,8	-	61,1	218,1	3 438
Akershus og Oslo	61,1	22,8	26,2	15,5	36,8	55,0	53,3	230,3	2 675
Hedmark	56,0	21,2	20,7	18,1	63,0	53,2	74,0	218,5	2 880
Oppland	52,8	19,4	19,5	14,3	63,4	84,0	57,9	163,8	1 055
Buskerud	42,7	18,2	18,5	15,2	59,9	87,6	51,5	94,8	1 559
Vestfold	61,7	25,0	29,6	19,0	31,9	-	70,9	259,2	2 913
Telemark	34,3	14,3	16,1	11,9	55,2	67,0	78,9	122,4	1 302
Aust-Agder	38,1	14,8	17,2	9,7	48,8	-	27,0	144,4	1 677
Vest-Agder	40,1	15,3	16,5	10,5	41,3	-	49,1	115,0	1 088
Rogaland	59,3	21,5	23,8	9,9	65,8	79,8	74,8	194,9	3 351
Hordaland	28,8	12,8	15,1	6,8	44,6	86,9	34,8	90,6	931
Sogn og Fjordane	29,9	12,9	14,1	6,0	45,1	96,1	29,3	82,1	663
Møre og Romsdal	45,2	18,0	19,4	10,0	48,8	105,4	39,4	149,3	997
Sør-Trøndelag	50,6	19,1	20,1	10,6	73,2	50,0	35,3	131,2	1 818
Nord-Trøndelag	60,1	21,8	22,9	13,4	62,5	71,1	64,5	201,2	2 839
Nordland	49,8	17,8	18,5	11,6	76,6	96,6	51,2	160,9	457
Troms Romsa	40,1	16,1	17,1	10,3	77,7	83,4	36,8	130,8	620
Finnmark Finnmarku	45,9	19,2	20,4	6,2	70,2	-	24,7	58,4	890
Jordbruksareal i drift									
- 49 dekar	81,3	32,4	34,6	5,5	27,4	86,0	91,9	206,8	3 286
50- 99 "	14,0	6,6	7,9	5,1	36,8	75,7	41,9	117,7	860
100-199 "	27,5	11,4	12,5	8,2	57,9	82,5	43,7	139,6	1 277
200-499 "	51,4	18,9	19,2	13,4	80,7	103,3	57,4	184,6	1 918
500- "	103,4	35,4	35,5	24,3	115,0	101,7	86,5	270,2	4 536

¹ Enkelte jordbruksbedrifter har både mjølkeku og ammeku. ² Gjeld bedrifter med minst 5 dekar jordbruksareal i drift. ³ Medrekna hanndyr. ⁴ Samdrifter osv. med mindre enn 5 dekar jordbruksareal i drift er medrekna.

3.6. Jordbruksbedrifter etter driftsform. 1999-2008

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruksbedrifter i alt	70 740	68 539	65 607	61 890	58 231	55 507	53 003	51 218	49 935	48 825
Driftsform										
Korn og oljevekstar	12 080	12 011	11 790	11 145	10 413	10 090	9 579	9 075	8 720	8 578
Øvrige jordbruksvekstar	4 974	6 232	5 784	4 889	5 241	4 996	5 040	5 419	5 817	6 193
Hagebruksvekstar	2 439	2 323	2 176	2 212	1 864	1 712	1 693	1 599	1 760	1 705
Storfe mjølkeproduksjon	20 299	18 720	17 652	16 360	15 797	15 108	14 271	13 306	12 288	11 371
Storfe kjøttproduksjon	4 025	4 512	4 106	4 059	3 836	3 700	3 678	3 919	3 869	3 835
Storfe mjølke- og kjøtt- produksjon i kombinasjon	1 179	977	1 098	1 111	699	640	769	671	646	525
Sau	12 710	12 456	12 491	11 923	11 862	10 699	9 695	9 249	8 812	8 665
Øvrige grovføretande dyr	5 972	4 491	4 159	3 964	2 613	2 738	2 624	2 468	2 681	2 595
Svin og fjørfe	1 820	1 740	1 588	1 686	1 420	1 530	1 657	1 653	1 687	1 663
Blanda planteproduksjon	938	870	831	786	766	724	642	587	534	505
Blanda husdyrproduksjon	1 582	1 429	1 308	1 255	1 046	964	962	886	816	739
Plante- og husdyrproduksjon i kombinasjon	2 722	2 778	2 624	2 500	2 674	2 606	2 393	2 386	2 305	2 451

4. Jordbruksareal og husdyr per 31. juli frå søknader om produksjonstilskott i jordbruket

Med bakgrunn i registeret over dei som søker om produksjonstilskott i jordbruket blir det utarbeidd statistikk over arealbruk og husdyrhald per 31. juli. Saman med fleire andre register blir produksjonstilskottsregisteret også nytta til utarbeiding av SSB sin totalpopulasjonen for jordbruket (sjå kapittel 3). I 2008 omfatta produksjonstilskottsregisteret 97 prosent av alle jordbruksbedriftene, og dekte 99 prosent av jordbruksarealet i drift.

	Tal frå totalpopulasjonen 2008	Tal frå søknader om produksjonstilskott 31.07.08	Søknader om produksjonstilskott i prosent av totalpopulasjonen
Jordbruksbedrifter	48 825	47 286	96,8
Jordbruksareal i drift	10 244 883	10 169 645	99,3
Engareal	6 635 638	6 590 850	99,3
Kornareal	3 090 205	3 063 520	99,1
Storfe i alt	891 170	889 998	99,9
Sau over 1 år	897 884	892 701	99,4
Alssvin	99 618	98 902	99,3

4.1. Hovudresultat 2008

Kveite på 30 prosent av kornarealet

Tal frå bøndenes søknader om produksjonstilskott i jordbruket viser at kveitearealet auka med 23 000 dekar siste året og kom opp i 931 000 dekar i 2008. Samstundes held arealet av bygg fram med å minke og gjekk ned med 106 000 dekar til 1,28 millionar dekar.

Samla kornareal gjekk ned med 27 000 dekar til 3,06 millionar dekar frå 2007 til 2008. Kornarealet fordelte seg med 42 prosent bygg, 30 prosent kveite og 25 prosent havre. Dei som dyrka korn og oljevekstar hadde eit gjennomsnittleg areal av desse vekstane på 219 dekar.

Meir eng – mindre korn

Samla jordbruksareal i drift for dei som søkte om produksjonstilskott, endra seg lite frå 2007 til 2008, og ligg på om lag 10,2 millionar dekar. Det fulldyrka jordbruksarealet gjekk noko ned, og utgjorde 8,4 millionar dekar i 2008. Arealet av eng utgjorde 6,6 millionar dekar eller 65 prosent av jordbruksarealet, medan kornarealet utgjorde 30 prosent eller 3,1 millionar dekar. For ti år sidan utgjorde engarealet 61 prosent av jordbruksareal i drift.

Nedgang i talet på mjølkekyr

Talet på mjølkekyr blei redusert med 5 100 frå 2007 til 2008. På ti år har talet på mjølkekyr blitt redusert med 21 prosent, frå 313 000 i 1999 til 248 000 i 2008. I same perioden har talet på ammekyr auka med 26 000 til 63 000, ein auke tilsvarende 72 prosent.

Fleire alssvin – færre geiter

Talet på alssvin var 99 000 i 2008, ein auke på 1 000 dyr eller om lag 1 prosent frå 2007. Sidan 1999 har talet på mjølkegeit blitt redusert med 12 900, eller 25 prosent, til 39 000 mjølkegeiter i 2008.

Økologisk drift

I 2008 var det knapt 2 200 jordbruksbedrifter med økologisk drift som dreiv eit areal på 389 000 dekar. Dette tilsvarar 3,8 prosent av jordbruksareal i drift. På dei økologisk drivne einingane var det til saman 26 200 storfe i 2008. Av desse var 7 400 mjølkekyr og 3 500 ammekyr. Talet på mjølkegeiter på økologiske einingar var 400, medan talet på alssvin var 200.

4.2. Bakgrunn og føremål

Føremål og historie Føremålet er å kartleggje bruken av jordbruksareal i drift og husdyrhald på kommunenivå. Opplysningar frå registeret over søknadar om produksjonstilskott i jordbruket har vore nytta som datagrunnlag sidan 1984.

Brukarar og bruksområde Statistikken blir i stor grad nytta av offentlege verksemder og næringsorganisasjonane i jordbruket.

4.3. Om produksjon av statistikken

Omfang Statistikken omfattar alle som søker om produksjonstilskott i jordbruket per 31. juli. Det blir berre gitt eitt produksjonstilskott per jordbruksbedrift. Alle landbrukseigedomar som blir drive av same brukar blir rekna som ei jordbruksbedrift.

Datakjelder Registeret over alle som søker om produksjonstilskott i jordbruket frå Statens landbruksforvaltning er grunnlaget for utarbeiding av statistikken.

Datainnsamling Elektronisk, frå registeret over Søknader om produksjonstilskott i jordbruket.

Kontroll og revisjon Det blir gjennomført maskinelle kontrollar av registreringsfeil, dubletter og observasjonar med store endringar frå tidlegare søknadsomgangar.

Konfidensialitet Tal blir ikkje offentleggjort dersom dei kan medføre fare for at ein skilde jordbruksbedrifter blir identifisert.

4.4. Feilkjelder og uvisse

Måle- og handsamingsfeil Kwart år blir oppgåvene til om lag 5 prosent av jordbruksbedriftene som søker om produksjonstilskott kontrollert ved at dei kommunale landbrukskontora foretar gardsbesøk. Det er derfor god kvalitet på oppgåvene.

4.5. Samanlikningar og samanheng

Statistikken går attende til 1984 og omfattar dei som søker om produksjonstilskott i jordbruket. For å få produksjonstilskott må ein søkar drive vanleg jordbruksproduksjon på ein eller fleire landbrukseigedomar. Frå og med 2002 blei det og stilt krav om at verksemda må vere registrert i Enhetsregisteret.

4.6. Kvar finst statistikken

Publisering Statistikken blir publisert på ssb.no:
<http://www.ssb.no/10/04/10/jordbruksareal/>
Her er det lenke til Statistikkbanken kor ein kan lage egne tabellar og lenke til Om statistikken med meir detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet Mikrodata blir lagra i SSB.

4.1. Jordbruksareal, etter bruken.1999-2008¹

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruksareal i drift i alt	10 269 026	10 322 461	10 311 582	10 324 851	10 255 988	10 266 228	10 262 373	10 248 267	10 232 074	10 169 645
Av dette fulldyrka jord ..	8 773 172	8 754 743	8 724 834	8 706 170	8 638 443	8 628 846	8 589 745	8 544 114	8 502 872	8 433 069
Åker og hage	3 941 979	3 938 064	3 918 292	3 845 897	3 812 234	3 794 377	3 758 464	3 689 303	3 632 824	3 578 791
Korn	3 236 765	3 267 502	3 210 830	3 210 467	3 230 502	3 238 704	3 213 083	3 147 244	3 090 910	3 063 520
Kveite	513 518	679 159	631 157	633 405	754 978	849 374	802 674	851 989	907 971	930 638
Rug og rughvete	26 584	38 065	26 988	23 831	44 405	72 570	69 346	60 411	76 282	81 694
Bygg	1 800 764	1 606 032	1 725 856	1 770 552	1 596 648	1 464 803	1 608 657	1 503 252	1 388 730	1 282 778
Havre	895 899	944 246	826 829	782 679	834 471	851 957	732 406	731 592	717 927	768 410
Oljevekster	63 501	57 122	108 600	109 608	75 022	68 602	66 909	65 109	61 976	48 114
Potet	147 618	150 180	151 268	151 178	144 985	140 931	136 713	139 056	143 761	142 956
Rotvekster til før, grønfør og silovekster	311 424	284 674	269 714	205 027	195 184	175 417	154 889	147 682	136 516	130 094
Grønsaker på friland	60 083	60 255	62 972	60 891	64 147	62 372	65 728	68 897	75 036	76 076
Anna åker og hage	122 588	118 331	114 908	108 726	102 394	108 351	121 142	121 315	124 625	118 031
Eng til slått og beite	6 327 047	6 384 397	6 393 290	6 478 954	6 443 754	6 471 851	6 503 909	6 558 964	6 599 250	6 590 850
Fulldyrka	4 831 193	4 816 679	4 806 542	4 860 273	4 826 209	4 834 469	4 831 281	4 854 811	4 870 048	4 854 278
Anna eng og beite	1 495 854	1 567 718	1 586 748	1 618 681	1 617 545	1 637 382	1 672 628	1 704 153	1 729 202	1 736 572
Overflatedyrka eng	285 934	281 659	276 397	274 777	265 196	260 638	255 771	248 646	240 877	229 413
Innmarksbeite	1 209 920	1 286 059	1 310 351	1 343 904	1 352 349	1 376 744	1 416 857	1 455 507	1 488 325	1 507 159

¹ Omfattar dei som søkte om produksjonstilskott.**4.2. Husdyr, 1999-2008¹**

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Hester	25 716	27 314	28 399	29 089	28 051	28 678	29 329	30 662	32 790	34 298
Storfe i alt	1 032 033	986 953	973 123	955 215	953 393	940 436	932 583	919 077	903 228	889 998
Kyr	349 484	342 059	334 981	329 547	329 427	324 992	320 617	318 000	313 941	311 307
Mjølkekyr	312 824	297 679	289 155	281 502	278 137	272 005	265 201	259 084	253 364	248 283
Ammekyr	36 660	44 380	45 826	48 045	51 290	52 987	55 416	58 916	60 577	63 024
Sauer over 1 år	949 047	961 012	983 367	973 424	959 915	948 040	946 752	920 101	887 090	892 701
Mjølkegeiter	51 744	50 297	47 784	46 420	45 333	44 757	44 409	42 365	41 011	38 853
Aissvin over 6 md	99 295	89 988	89 772	88 395	93 835	99 965	98 597	101 184	97 985	98 902
Verpehøner	3 139 858	3 251 444	3 126 944	3 137 661	3 226 593	3 475 868	3 354 250	3 306 078	3 493 254	3 637 854

¹ Omfattar dei som søkte om produksjonstilskott.

4.3. Jordbruksareal, etter fylke og bruken av arealet¹. 2008. Dekar

	Jordbruksareal i drift		Åker og hage			Eng til slått og beite		
	I alt	Av dette fulldyrka	I alt	Av dette		I alt	Av dette	
				Korn	Potet		Full- dyrka	Anna eng og inn- marksbeite
2008	10 169 645	8 433 069	3 578 791	3 063 520	142 956	6 590 850	4 854 278	1 736 572
Fylke								
Østfold	745 822	724 201	636 137	582 248	6 406	109 684	88 064	21 620
Akershus og Oslo	788 938	754 517	650 279	608 737	6 823	138 659	104 238	34 421
Hedmark	1 057 769	993 689	638 670	549 014	53 027	419 098	355 019	64 079
Oppland	1 048 149	867 538	268 602	210 332	13 456	779 549	598 936	180 613
Buskerud	523 115	452 513	262 989	224 737	4 034	260 127	189 524	70 603
Vestfold	411 168	402 098	335 588	268 214	16 968	75 579	66 510	9 069
Telemark	253 947	219 253	92 915	74 941	2 784	161 032	126 338	34 694
Aust-Agder	111 460	98 166	17 939	9 287	2 444	93 519	80 227	13 292
Vest-Agder	192 848	147 072	10 961	8 397	774	181 888	136 111	45 777
Rogaland	998 225	546 307	58 048	33 371	9 229	940 176	488 259	451 917
Hordaland	414 352	224 032	10 376	154	162	403 976	213 656	190 320
Sogn og Fjordane	457 686	291 114	9 656	454	1 255	448 029	281 458	166 571
Møre og Romsdal	582 550	476 380	24 673	17 492	1 940	557 878	451 707	106 171
Sør-Trøndelag	758 423	657 013	183 662	165 675	2 172	574 760	473 351	101 409
Nord-Trøndelag	880 561	806 968	351 931	307 226	14 436	528 633	455 037	73 596
Nordland	589 189	463 055	13 174	3 209	3 051	576 012	449 881	126 131
Troms Romsa	258 143	224 825	8 915	32	3 792	249 227	215 910	33 317
Finnmark Finnmarku	97 300	84 328	4 276	-	203	93 024	80 052	12 972

¹ Omfattar dei som søkte om produksjonstilskott.**4.4. Jordbruksbedrifter med økologisk drift og økologisk godkjent drive jordbruksareal¹. 2002-2008**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Jordbruksbedrifter i alt	58 627	54 946	52 879	51 069	49 366	48 165	47 286
Jordbruksbedrifter med økologisk drift	1 369	1 936	2 076	2 076	2 090	2 149	2 165
	Dekar						
Jordbruksareal i drift i alt	10 324 851	10 255 988	10 266 228	10 262 373	10 248 267	10 232 074	10 169 645
Økologisk godkjent drive jordbruksareal i alt	183 876	294 030	340 901	354 703	374 997	385 387	388 687
Korn	22 785	42 076	58 460	64 387	66 047	64 510	67 141
Poteter, grønnsaker, frukt og bær	2 295	3 615	3 877	4 125	4 047	5 785	5 932
Innmarksbeite	27 353	43 880	50 613	55 318	60 065	63 181	67 512
Grøngjødsla areal	3 134	5 697	5 288	6 792	8 336	7 508	5 855
Anna økologisk drive areal	128 309	198 762	222 663	224 081	236 502	244 403	242 247

¹ Omfattar dei som søkte om produksjonstilskott.**4.5. Husdyrhald på økologisk drive jordbruksbedrifter¹. 2002-2008**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Storfe	10 673	21 158	22 433	21 768	22 698	23 678	26 212
Mjølkeku	3 046	5 613	5 815	5 772	5 969	6 453	7 370
Ammeku	1 291	2 863	3 292	3 162	3 308	3 379	3 529
Anna storfe	6 336	12 682	13 326	12 834	13 421	13 846	15 313
Mjølkegeit	753	1 338	1 316	831	881	736	390
Avlssvin	99	80	121	119	190

¹ Omfattar dei som søkte om produksjonstilskott.

5. Husdyrhald per 1. januar frå søknader om produksjonstilskott i jordbruket

Med bakgrunn i registeret over dei som søker om produksjonstilskott i jordbruket blir det utarbeidd statistikk over husdyrhald per 1. januar.

5.1. Hovudresultat 2008

Færre husdyrbrukarar

Tal frå bøndenes søknader om produksjonstilskott i jordbruket 1. januar 2008 viser at det var 33 600 jordbruksbedrifter med husdyr. Dette er 4 prosent færre enn 1. januar 2007. Nedgangen gjeld husdyrbrukarar med alle dei ulike dyreslaga med unnatak av slaktekylling.

I perioden 2000-2008 har gjennomsnittleg nedgang i talet på husdyrbrukarar vore 4 prosent per år, medan gjennomsnittleg nedgang i perioden 1990-2000 var 2 prosent.

Auke i talet på mjølkekyr

For første gong på mange år auka talet på mjølkekyr. Per 1. januar 2008 blei det registrert 262 100 mjølkekyr, og det er 3 400 fleire enn året før. I perioden 1992-2007 var det ein gjennomsnittleg årleg nedgang på om lag 2 prosent i talet på mjølkekyr, medan auken frå 2007 til 2008 tilsvarar ein auke på om lag 1 prosent. I perioden 1992-2007 blei talet på ammekyr nesten femdobla, frå 11 600 til 56 400. Siste året snudde det, og talet på ammekyr gjekk ned med 1 700 til 54 600.

Talet på vinterfôra sau viste små endringar frå 2007 til 2008, og per 1. januar blei det registrert 1,03 millionar sau. Talet på mjølkegeiter var 38 400, ein nedgang på 5 prosent frå året før. Sidan 1992 har talet på mjølkegeiter blitt redusert med 39 prosent, og talet på bedrifter med mjølkegeit har gått ned med 57 prosent.

Talet på alssvin gjekk ned med 800 til 97 300 i 2008, medan talet på svin som slakta i løpet av 2007, minka med 2 prosent til 1,44 millionar.

Det blei slakta 9 prosent fleire kyllingar i løpet av året 2007 enn året 2006. Frå 1997 til 2007 har produksjonen av slaktekylling blitt meir enn dobla, frå ein produksjon på 23,3 millionar i 1997 til 50,7 millionar i 2007.

5.2. Bakgrunn og føremål

Føremål og historie

Føremålet er å kartlegge omfanget av husdyrhald på kommunenivå. Opplysningar frå registeret over søknadar om produksjonstilskott i jordbruket har vore nytta i statistikkproduksjon sidan 1984.

Brukarar og bruksområde

Statistikken blir i stor grad nytta av offentlege verksemder og næringsorganisasjonane i jordbruket.

5.3. Om produksjon av statistikken

Omfang

Statistikken omfattar alle som søkte om produksjonstilskott i jordbruket per 1. januar. Det blir berre gitt eitt produksjonstilskott per jordbruksbedrift. Alle landbrukseigedomar som blir drive av same brukar blir rekna som ei jordbruksbedrift.

Datakjelder

Registeret over alle som søker om produksjonstilskott i jordbruket frå Statens landbruksforvaltning er grunnlaget for utarbeiding av statistikken.

Datainnsamling

Elektronisk, frå registeret over Søknader om produksjonstilskott i jordbruket.

Kontroll og revisjon

Det blir gjennomført maskinelle kontrollar av registreringsfeil, dubletter og observasjonar med store endringar frå tidlegare søknadsomgangar.

Konfidensialitet Tal blir ikkje offentleggjort dersom dei kan medføre fare for at ein skilde jordbruksbedrifter blir identifisert.

5.4. Feilkjelder og uvisse

Måle- og handsamingsfeil Kvar år blir oppgåvene til om lag 5 prosent av jordbruksbedriftene som søker om produksjonstilskott kontrollert ved at dei kommunale landbrukskontora foretar gardsbesøk. Det er derfor god kvalitet på oppgåvene.

5.5. Samanlikningar og samanheng

Statistikken går attende til 1984 og omfattar dei som søker om produksjonstilskott i jordbruket. For å få produksjonstilskott må ein søkar drive vanleg jordbruksproduksjon på ein eller fleire landbrukseigedomar. Frå og med 2002 blei det og stilt krav om at verksemda må vere registrert i Enhetsregisteret.

5.6. Kvar finst statistikken

Publisering Statistikken blir publisert på ssb.no:

<http://www.ssb.no/10/04/10/jordhus/>

Her er det lenke til Statistikkbanken kor ein kan lage egne tabellar og lenke til Om statistikken med meir detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet Mikrodata blir lagra i SSB.

5.1. Jordbruksbedrifter med husdyr og jordbruksbedrifter med ymse husdyrslag per 1. januar¹. Fylke

Fylke	Jordbruks- bedrifter med husdyr	Storfe i alt	Mjølke- ku	Ammeku	Vinter- fora sau	Mjølke- geit	Svin	Verpe- høner	Slakte- kylling ²
1992 ³	55 761	34 595	26 889	2 616	24 869	1 073	7 224	4 492	594
1993 ³	54 965	33 941	26 431	2 982	24 696	1 014	6 959	4 523	623
1994 ³	54 428	33 283	25 784	3 632	24 723	912	6 710	4 414	589
1995 ³	53 714	32 577	25 410	3 941	24 596	899	6 462	4 303	597
1996 ³	52 869	32 047	25 030	4 197	23 784	875	6 376	4 116	596
1997 ³	51 626	31 369	24 170	4 583	22 937	826	5 950	3 946	564
1998 ³	50 351	30 626	23 433	4 837	22 214	772	5 816	3 825	567
1999 ³	49 038	29 399	22 400	5 116	21 817	727	5 795	3 769	484
2000 ³	46 986	27 685	20 493	5 626	21 528	677	4 930	3 583	532
2002	44 167	25 637	18 775	5 790	20 875	619	4 650	3 133	519
2003	41 470	24 285	17 803	5 493	18 842	592	4 504	2 926	535
2004	39 661	23 101	16 900	5 325	17 897	571	4 304	2 740	511
2005	38 113	22 171	16 244	5 097	17 068	559	4 147	2 579	500
2006	36 440	21 062	15 070	5 340	16 255	525	3 757	2 294	506
2007	34 869	19 947	14 050	5 254	15 504	483	3 400	1 925	528
2008	33 559	18 787	13 251	4 858	15 132	457	3 126	1 888	551
2008									
Fylke									
Østfold	890	354	207	156	138	-	205	118	86
Akershus og Oslo	806	352	184	171	217	:	151	92	15
Hedmark	2 186	1 104	731	387	748	27	299	157	121
Oppland	3 635	2 150	1 614	562	1 437	50	293	119	9
Buskerud	1 230	574	306	261	595	17	62	70	13
Vestfold	564	219	90	130	105	-	166	48	30
Telemark	875	356	162	173	413	22	68	70	4
Aust-Agder	514	241	128	93	242	-	27	38	:
Vest-Agder	972	562	359	183	469	-	37	56	6
Rogaland	4 520	2 638	1 987	554	2 688	12	798	338	93
Hordaland	2 874	1 385	837	367	2 006	36	129	125	14
Sogn og Fjordane	3 031	1 702	1 272	283	1 801	75	100	131	:
Møre og Romsdal	2 732	1 827	1 306	324	1 110	48	95	130	6
Sør-Trøndelag	2 513	1 670	1 290	356	754	:	100	90	65
Nord-Trøndelag	2 498	1 705	1 304	421	541	9	421	103	85
Nordland	2 306	1 321	988	340	1 104	38	129	143	:
Troms Romsa	1 092	436	324	82	626	121	36	48	-
Finnmark Finnmarku	321	191	162	15	138	-	10	12	-

¹ Omfatter jordbruksbedrifter som søkte om produksjonstilskott. ² Gjeld kyllingar slakta i løpet av året. Frå og med 2002 gjeld tala kyllingar slakta året før.

³ Per 31. desember.

5.2. Talet på storfe og sau per 1. januar¹. Fylke

	Storfe i alt	Ku i alt	Mjølkeku	Ammeku	Andre storfe	Vinterfora sau
1992 ²	1 007 539	347 573	335 996	11 577	659 966	1 095 676
1993 ²	1 005 739	344 650	331 014	13 636	661 143	1 095 529
1994 ²	1 000 632	341 597	324 701	16 896	659 035	1 119 997
1995 ²	1 012 849	344 122	324 417	19 705	668 727	1 140 519
1996 ²	1 027 343	349 350	326 766	22 584	677 993	1 109 673
1997 ²	1 035 738	348 838	322 349	26 489	686 900	1 078 574
1998 ²	1 045 574	352 664	322 791	29 873	692 910	1 102 855
1999 ²	1 018 730	351 752	318 047	33 705	666 978	1 104 906
2000 ²	979 274	338 876	298 709	40 167	640 398	1 131 734
2002	964 659	333 007	286 164	46 843	631 652	1 141 485
2003	952 442	330 172	282 829	47 343	622 270	1 109 696
2004	942 053	328 469	280 091	48 378	613 584	1 111 513
2005	936 003	322 442	272 301	50 141	613 561	1 091 785
2006	919 679	320 403	265 384	55 019	599 276	1 060 438
2007	903 280	315 080	258 719	56 361	588 200	1 023 818
2008	893 082	316 731	262 090	54 641	576 351	1 027 076

2008

Fylke

Østfold	20 006	7 451	5 397	2 054	12 555	4 749
Akershus og Oslo	20 118	7 113	4 623	2 490	13 005	9 828
Hedmark	59 661	21 869	15 319	6 550	37 792	56 981
Oppland	112 802	38 822	31 650	7 172	73 980	107 619
Buskerud	23 161	9 158	5 558	3 600	14 003	44 232
Vestfold	12 741	4 936	2 551	2 385	7 805	4 135
Telemark	11 846	4 424	2 523	1 901	7 422	27 076
Aust-Agder	8 870	3 159	2 238	921	5 711	14 891
Vest-Agder	22 104	7 677	5 871	1 806	14 427	24 360
Rogaland	149 535	51 874	46 749	5 125	97 661	205 113
Hordaland	42 310	15 508	13 203	2 305	26 802	103 527
Sogn og Fjordane	55 923	20 697	19 051	1 646	35 226	96 598
Møre og Romsdal	81 407	28 269	25 194	3 075	53 138	63 962
Sør-Trøndelag	85 059	29 944	26 303	3 641	55 115	64 565
Nord-Trøndelag	98 512	34 431	29 143	5 288	64 081	39 938
Nordland	64 080	22 038	18 233	3 805	42 042	93 784
Troms Romsa	16 779	6 269	5 463	806	10 510	54 153
Finnmark Finnmarku	8 168	3 092	3 021	71	5 076	11 565

¹ Omfattar jordbruksbedrifter som søkte om produksjonstilskott ² Per 31. desember.

5.3. Talet på ymse husdyr per 1. januar¹. Fylke

	Mjølkegeit	Allssvin	Slaktesvin ²	Verpehøner	Påsett av slaktekylling ³
1992 ⁴	62 557	87 837	1 214 701	3 653 248	16 850 642
1993 ⁴	62 425	87 456	1 190 668	3 658 289	15 705 005
1994 ⁴	59 693	87 134	1 189 066	3 619 810	17 976 664
1995 ⁴	59 176	90 903	1 240 949	3 550 629	19 919 985
1996 ⁴	58 775	91 130	1 328 566	3 378 176	23 264 300
1997 ⁴	55 541	90 118	1 345 208	3 107 275	23 319 780
1998 ⁴	53 477	89 444	1 378 443	3 113 209	23 355 574
1999 ⁴	53 091	93 768	1 334 788	3 216 750	27 523 776
2000 ⁴	50 859	89 961	1 296 693	3 206 179	33 167 031
2002	47 441	89 254	1 324 173	3 100 503	31 994 661
2003	47 114	92 058	1 360 867	3 262 382	35 595 400
2004	46 292	99 298	1 323 169	3 392 283	36 705 314
2005	46 125	99 065	1 427 464	3 493 440	39 759 182
2006	44 063	101 731	1 441 629	3 365 646	41 819 570
2007	40 493	98 060	1 466 149	3 350 753	46 452 282
2008	38 431	97 261	1 443 668	3 600 244	50 666 447

2008

Fylke

Østfold	-	7 153	124 799	400 072	8 895 770
Akershus og Oslo	:	4 638	73 962	208 771	1 713 975
Hedmark	1 488	11 733	177 638	457 687	10 574 444
Oppland	3 927	8 003	116 233	125 063	679 528
Buskerud	1 457	1 727	13 152	120 268	1 021 979
Vestfold	-	6 091	116 280	149 014	2 488 960
Telemark	1 411	2 042	25 227	94 692	78 463
Aust-Agder	-	428	8 197	66 502	:
Vest-Agder	-	1 139	6 808	67 698	182 719
Rogaland	951	25 467	386 228	1 083 308	9 826 437
Hordaland	2 954	1 684	23 733	94 944	782 822
Sogn og Fjordane	6 941	1 578	22 121	84 400	:
Møre og Romsdal	5 040	2 201	30 933	117 653	194 671
Sør-Trøndelag	:	2 394	29 352	145 549	5 796 096
Nord-Trøndelag	641	15 832	216 634	287 008	8 251 207
Nordland	3 240	3 971	59 691	58 659	:
Troms Romsa	10 251	919	10 679	27 386	-
Finnmark Finnmarku	-	261	2 001	11 570	-

¹ Omfattar jordbruksbedrifter som søkte om produksjonstilskott ² Gjeld gris slakta i løpet av året. Frå og med 2002 gjeld tala gris slakta eller seld som livdyr året før. ³ Gjeld kyllingar slakta i løpet av året. Frå og med 2002 gjeld tala kyllingar slakta året før. ⁴ Per 31. desember.

5.4. Jordbruksbedrifter med ymse husdyrslag etter buskapsstorleik. 1. januar¹

	Jordbruksbedrifter					Talet på dyr				
	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
Kyr i alt										
I alt	21 101	20 289	19 317	18 312	17 231	328 469	322 442	320 403	315 080	316 731
1- 4	1 376	1 192	1 101	1 066	991	3 472	3 063	2 813	2 757	2 514
5- 9	3 670	3 476	3 199	2 820	2 489	26 851	25 377	23 247	20 453	18 060
10-14	5 713	5 371	4 761	4 371	3 707	69 132	65 077	57 410	52 801	44 878
15-19	5 261	5 167	4 885	4 480	4 015	88 181	86 493	81 968	75 328	67 648
20-29	3 766	3 700	3 754	3 788	3 928	87 728	86 237	88 039	88 592	92 472
30-	1 315	1 383	1 617	1 787	2 101	53 105	56 195	66 926	75 149	91 159
Mjølkeku										
I alt	16 900	16 244	15 070	14 050	13 251	280 091	272 301	265 384	258 719	262 090
1- 4	160	140	138	109	125	518	459	461	357	391
5- 9	2 382	2 278	1 914	1 604	1 364	17 968	17 168	14 418	12 012	10 274
10-14	5 082	4 732	4 081	3 625	3 034	61 728	57 547	49 502	43 975	36 943
15-19	4 934	4 799	4 444	4 039	3 619	82 748	80 336	74 574	67 925	61 082
20-29	3 349	3 288	3 292	3 295	3 429	77 625	76 268	76 866	76 834	80 478
30-	993	1 007	1 201	1 378	1 680	39 504	40 523	49 563	57 616	72 922
Ammeku										
I alt	5 325	5 097	5 340	5 254	4 858	48 378	50 141	55 019	56 361	54 641
1- 4	1 891	1 641	1 588	1 522	1 364	4 335	3 811	3 590	3 524	3 130
5- 9	1 581	1 514	1 599	1 513	1 378	10 883	10 372	10 976	10 485	9 521
10-19	1 332	1 354	1 478	1 509	1 356	17 708	18 280	20 063	20 658	18 463
20-	521	588	675	710	760	15 452	17 678	20 390	21 694	23 527
Vinterfora sau										
I alt	17 897	17 068	16 255	15 504	15 132	1 111 513	1 091 785	1 060 438	1 023 818	1 027 076
1- 9	1 088	1 058	957	925	882	5 908	5 828	5 219	5 188	4 996
10- 19	1 653	1 443	1 484	1 442	1 423	23 935	20 993	21 521	20 817	20 788
20- 49	6 262	5 718	5 244	5 002	4 772	212 115	194 320	178 764	169 593	160 656
50- 99	5 650	5 604	5 354	4 980	4 817	395 038	394 237	378 403	353 659	342 907
100-149	2 188	2 188	2 118	2 054	2 026	261 649	260 608	251 959	243 862	242 976
150-	1 056	1 057	1 098	1 101	1 212	212 868	215 799	224 572	230 699	254 753
Alspurker										
I alt	2 330	2 194	1 980	1 824	1 679	97 059	97 038	99 843	96 211	95 237
1-19	879	797	661	569	505	7 707	6 853	5 805	5 048	4 422
20-39	572	524	460	428	366	16 597	14 936	13 359	12 395	10 618
40-59	407	380	361	342	319	19 586	18 405	17 566	16 688	15 627
60-79	201	201	190	178	180	13 681	13 843	12 995	12 183	12 362
80-99	95	109	99	89	77	8 472	9 796	8 821	7 927	6 820
100-	176	183	209	218	232	31 016	33 205	41 297	41 970	45 388
Verpehøner										
I alt	2 740	2 579	2 294	1 925	1 888	3 392 283	3 493 440	3 365 646	3 350 753	3 600 244
1- 99	1 710	1 604	1 434	1 134	1 132	27 757	25 008	22 611	17 457	17 923
100- 499	94	87	77	73	56	21 686	19 953	16 057	15 953	11 784
500- 999	78	65	63	34	32	58 793	47 854	45 334	26 626	23 482
1000-1999	225	195	138	117	97	343 195	296 206	217 736	184 005	153 651
2000-4999	368	322	277	245	211	1 024 435	883 517	789 008	696 845	598 455
5000-	265	306	305	322	360	1 916 417	2 220 902	2 274 900	2 409 867	2 794 949

¹ Omfattar jordbruksbedrifter som søkte om produksjonstilskott.

6. Bøndernes inntekt og formue

Statistikken bygger på opplysninger fra selvangivelsen og omfatter jordbruksbedrifter drevet av personlig bruker. Av i alt 49 935 jordbruksbedrifter i 2007 ble 46 939 drevet av personlig bruker.

6.1. Hovedresultater 2007

Bøndene i Rogaland hadde høyest jordbruksinntekt

I 2007 var gjennomsnittlig næringsinntekt fra jordbruk 136 000 kroner. Gårdbrukerne i Rogaland tjente mest, med 188 000 kroner i jordbruksinntekt, fulgt av gårdbrukerne i Nord-Trøndelag, med 180 000 kroner. Lavest næringsinntekt fra jordbruk hadde gårdbrukerne i Telemark, med 76 000 kroner.

Fra 2006 til 2007 økte gjennomsnittlig næringsinntekt fra jordbruk for alle gårdbrukere, fra 117 000 til 136 000 kroner. Fordelt etter fylke varierte jordbruksinntekta fra 188 000 kroner i Rogaland til 76 000 kroner i Telemark. Fylkestallene må ses i sammenheng med hvilke produksjoner (driftsformer) som drives og omfanget av produksjonen. Driftsformer med høy arbeidsinnsats gjennom hele året, for eksempel svine- og fjørfehold og mjølkeproduksjon på storfe, har de høyeste jordbruksinntektene. Kornproduksjon og sauehold, som ofte drives i kombinasjon med annen næringsvirksomhet eller lønnsarbeid, har de laveste jordbruksinntektene.

Høyest jordbruksinntekt i svine- og fjørfehold

I 2007 dreiv 46 prosent av gårdbrukerne i Rogaland innenfor driftsformene mjølkeproduksjon på storfe, kombinert mjølke- og kjøttproduksjon på storfe, svine-/fjørfehold eller blandet husdyrhold. Innenfor disse driftsformene varierte gjennomsnittlig jordbruksinntekt fra 253 000 kroner i mjølkeproduksjon til 342 000 kroner i svine-/fjørfehold. I tillegg hadde Rogaland en betydelig hagebruksproduksjon som ga relativt høy næringsinntekt i jordbruket.

I Nord-Trøndelag omfattet de ovennevnte husdyrproduksjonene 39 prosent av gårdbrukerne i 2007. Gjennomsnittlig jordbruksinntekt varierte her fra 254 000 kroner i mjølkeproduksjon til 325 000 i svine-/fjørfehold.

For hele landet var gjennomsnittlig jordbruksinntekt for gårdbrukere med mjølkeproduksjon på storfe 226 000 kroner og for gårdbrukere med svine-/fjørfehold 320 000 kroner. Innenfor mjølkeproduksjon hadde brukerne i Finnmark høyest jordbruksinntekt, 293 000 kroner.

Korn og sauehold ga lav jordbruksinntekt

Gårdbrukere i Telemark hadde den laveste næringsinntekta fra jordbruk, 76 000 kroner. Deretter fulgte Hordaland med 85 000 kroner. I Telemark hadde 41 prosent av gårdbrukerne kornproduksjon eller sauehold, og bare 8 prosent dreiv mjølkeproduksjon på storfe.

I 2007 hadde 37 prosent av gårdbrukerne i Hordaland sauehold, mens 21 prosent hadde mjølkeproduksjon på storfe. Av disse hadde gårdbrukerne med mjølkeproduksjon en gjennomsnittlig jordbruksinntekt på 178 000 kroner. Det var i gjennomsnitt 14 mjølkekyr per besetning i Hordaland, mot 22 i Rogaland.

8 prosent av norske gårdbrukere hadde en jordbruksinntekt på minst 400 000 kroner i 2007. Blant disse var det høyest andel som dreiv med svine-/fjørfeproduksjon, 32 prosent, mens 11 prosent av gårdbrukerne med mjølkeproduksjon på storfe hadde så høy jordbruksinntekt. Bare 2 prosent av kornbønderne og 1 prosent av saueholderne hadde minst 400 000 kroner i jordbruksinntekt.

Andel gårdbrukere uten positiv næringsinntekt fra jordbruk har holdt seg rundt 25 prosent over flere år. Av disse hadde to tredjedeler underskudd i næringa, mens en tredjedel var uten jordbruksinntekt. Underskudd i jordbruket kan skyldes at gårdbrukerne var i en oppstarts- eller utvidingsfase av virksomheten. Manglende

jordbruksinntekt skyldes at jordbruket har så lite omfang at det ikke oppfyller skattemyndighetenes krav til næringsvirksomhet, eller at jordbruksinntekta er ført på ektefellen.

23 prosent av gårdbrukerne har ektefelle/partner med jordbruksinntekt

Ektefeller eller partnere som driver næring sammen, kan skattemessig dele næringsinntekta. I 2007 var det i alt 9 600 slike ektefeller/partnere med positiv næringsinntekt fra jordbruk, og gjennomsnittlig jordbruksinntekt for disse var 135 000 kroner. Fordelt på alle jordbruksbedrifter var gjennomsnittlig jordbruksinntekt for ektefeller/partnere med delt næringsinntekt 28 000 kroner.

6.2. Bakgrunn og formål

Formål og historie

Formålet med statistikken er å vise ulike inntekter, formue, gjeld og utlignet skatt for personer som driver jordbruk, uavhengig av jordbrukets betydning som inntektskilde. Et hovedtrekk ved norsk jordbruk er at mange personer som driver jordbruksvirksomhet arbeider deltid i næringa eller har arbeidsinnsatsen konsentrert til deler av året. Mange av disse personene har lønnsinntekt eller annen næringsvirksomhet som hovedinntektskilde.

Statistikk med opplysninger fra enkeltposter på selvangivelsen har vært utarbeidet årlig fra og med inntektsåret 1999. Statistikk basert på opplysninger fra ligningsregisteret for personlige skattytere har vært utarbeidet siden inntektsåret 1968.

Brukere og anvendelsesområder

Det er stor oppmerksomhet rundt samlet inntekt, inntektssammensetning og inntektsutvikling for personer som driver jordbruk. Viktige brukere av statistikken er: Landbruks- og matdepartementet, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning, Budsjettnemda for jordbruket, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag mfl.

6.3. Om produksjon av statistikken

Omfang

Statistikken over bøndernes inntekt og formue bygger på opplysninger fra selvangivelsen og omfatter jordbruksbedrifter med personlig bruker. Jordbruksbedriftene blir drevet av enten en personlig bruker eller en upersonlig bruker. Samtidig som det totale antallet jordbruksbedrifter har gått ned, har tallet på upersonlige brukere økt. Andelen upersonlige brukere har økt fra 1 prosent i 1999 til 6 prosent i 2007.

Jordbruksbedriftene har stor variasjon i produksjonsomfang, her inngår alt fra hobbypreget produksjon til bedrifter med millionomsetning. Noen bedrifter har så liten produksjon at de ikke oppfyller skattemyndighetenes krav til næringsvirksomhet.

Den personen som står ansvarlig for drifta benevnes som bruker (gårdbruker). En del av bedriftene skifter bruker i løpet av året. I hovedsak er det brukeren per 31. juli i referanseåret som inngår. For populasjonen av brukere er det hentet inn opplysninger om eventuell ektefelle, registrert partner eller samboer. Før 2005 inngikk bare samboere som hadde felles barn med bruker. Fra og med 2005 omfatter samboere også personer som oppga at de var samboere ved Folke- og bolig tellinga 2001 og som fortsatt har samme adresse.

For jordbruksbedrifter drevet av personlig bruker kan ektefeller og registrerte partnere som driver virksomhet sammen, skattemessig dele næringsinntekta. Samboere som ønsker å dele næringsinntekta fra en jordbruksbedrift må organisere drifta enten som et ansvarlig selskap eller den ene må ta ut lønn som ansatt.

Ved publisering presenteres resultater hovedsakelig enten for bare bruker eller samlet for bruker og ektefelle/registrert partner/samboer.

<i>Datakilder</i>	Statistikken bygger på populasjonen av bedrifter i jordbruket drevet av personlig bruker og opplysninger fra selvangivelsen.
<i>Kontroll og revisjon</i>	Statistikken er basert på kopling av datafiler som hver for seg har blitt kontrollert ved etablering.
<i>Beregninger</i>	Gjennomsnittstall blir utregnet fra totalverdien av variabelen dividert med alle enheter. For eksempel ved gjennomsnittlig lønnsinntekt for bruker blir totalverdien av lønnsinntekt dividert med antall brukere i alt, slik at også brukere uten lønnsinntekt inngår.
<i>Konfidensialitet</i>	Tall blir ikke offentliggjort dersom de kan medføre fare for at den enkelte jordbruksbedrift/bruker kan bli identifisert.

6.4. Begreper, variabler og grupperinger

Definisjon av de viktigste begreper og variabler *Jordbruksbedrift:* Virksomhet med jordbruksdrift, inkludert hagebruk og husdyrhold. Bedriften omfatter alt som blir drevet som en enhet under en ledelse og med felles bruk av produksjonsmidler. Jordbruksbedriften er uavhengig av kommunegrenser. En jordbruksbedrift skal ha et driftssenter på en landbrukseiendom.

Gårdbruker/Bruker: Den personen som er hovedansvarlig for drifta av en jordbruksbedrift (innehaveren).

Bruttoinntekt: Omfatter lønnsinntekter, næringsinntekter, pensjoner og kapitalinntekter.

Personinntekt lønn: Omfatter lønn for utført arbeid og ulike pensjonsgivende stønader.

Personinntekt pensjoner: Omfatter tjenestepensjon og pensjoner fra folketrygden.

Næringsinntekt: Skattemessig overskudd fra næringsvirksomhet.

Næringsinntekt fra jordbruk: Positiv inntekt fra jordbruket hentet fra næringsoppgaven. I tillegg inngår sjukepenger til selvstendig næringsdrivende i jordbruk, skogbruk og fiske. Fradrag, som blant annet kontingent til næringsorganisasjon, årets underskudd i næringa, framførbart underskudd i næringa fra tidligere år, gjeldsrenter og jordbruksfradrag, er ikke trukket fra. Inntekter fra skogbruk eller annen tilleggsnæring i jordbruksbedriften, som skattemessig blir regnet som egen næring, er inkludert i andre næringsinntekter.

Kapitalinntekter: Kapitalinntekter omfatter renteinntekter, aksjeutbytte, realisasjonsgevinster og andre kapitalinntekter i løpet av kalenderåret. Til fradrag kommer årets realisasjonstap.

Standard klassifikasjoner I tabellene brukes følgende grupperinger: fylke, jordbruksareal i drift, driftsform og brukers kjønn.

Fylke

Da det er få jordbruksbedrifter i Oslo, er fylket slått sammen med Akershus.

Jordbruksareal i drift

Jordbruksareal som er høstet minst en gang i løpet av et år, inkludert plantet areal av flerårige vekster som ennå ikke gir avling. Areal av åpen åker der det ikke blir tatt avling i løpet av året, men som er tenkt høstet neste år (ettårig brakk) inngår også.

Driftsform for jordbruksbedriften

En jordbruksbedrifts driftsform fastsettes ut fra andelen de ulike plante- og husdyrproduksjonene i bedriften utgjør av bedriftens totale produksjon. Felles måleenhet for ulike produksjoner er standard dekningsbidrag.

Totalt standard dekningsbidrag for jordbruksbedriften

Standard dekningsbidrag (SDB) er differansen mellom standardverdien av produksjonen og standardverdien av visse spesifiserte kostnader. SDB fastsettes på regionnivå per arealenhet (dekar, kvm) og per dyr for relevante plante- og husdyrproduksjoner. SDB for en produksjon er SDB per dekar/kvm/husdyr multiplisert med antall dekar/kvm/husdyr av vedkommende produksjon. Totalt SDB for en jordbruksbedrift er summen av dekningsbidragene for alle plante- og husdyrproduksjoner som drives av bedriften.

6.5. Feilkilder og usikkerhet*Måle- og bearbeidingsfeil*

Viktigste feilkilden er knyttet til utfyllingen av selvangivelsen. Personer kan føre opp feil inntekt, fradrag, formue eller gjeld eller plassere beløpene i feil rubrikk. Mange av feilene blir oppdaget og rettet opp av ligningskontorene, men feil som ikke påvirker skatte- og avgiftsbeløpene kan bli ignorert. Videre kan det oppstå feil når selvangivelsene blir registrert elektronisk, selv om det blir gjennomført kontroller i forbindelse med registreringen.

Frafallsfeil

Et ubetydelig antall jordbruksbedrifter drevet av personlig bruker mangler opplysninger fra selvangivelsen. Det er ikke foretatt imputering av opplysninger for disse.

Andre feil

Uttrekkene fra Skattedirektoratets databaser skjer før alle klager fra skattyterne er ferdigbehandlet.

6.6. Sammenlignbarhet og sammenheng*Sammenlignbarhet over tid og sted*

Endringer i skattereglene påvirker datagrunnlaget og dermed kontinuiteten i statistikken. Fra 1991 til 1992 skjedde det en vesentlig omlegging av skattereglene. Statistikken er stort sett sammenlignbar for perioden 1992 - 2002. I 2003 ble det foretatt omfattende endringer i skjemaene som dokumenterer ligningsopplysningene for næringsdrivende. Det var av særlig betydning at jordbruksfradraget ble fratrukket næringsinntekta fra jordbruket før den ble ført i selvangivelsen. Næringsinntekta og bruttoinntekta for 2003 er derfor ikke sammenlignbar med øvrige år. Fra og med 2004 er jordbruksfradraget igjen ført som et fradrag i selvangivelsen.

Fra 2004 til 2005 ble ikke skattereglene vesentlig endret, men det kom nye skatteregler gjeldende fra 1. januar 2006. De nye reglene medførte skatteskjerpelse for noen typer inntekter. Dette førte til at skattyterne realiserte inntekter i 2005 for å unngå økt skatt i 2006 eller senere.

På grunn av endringer i forskriften for produksjonstilskudd i jordbruket fra og med søknadsomgangen 31. juli 2002 har antall jordbruksbedrifter drevet av andre enn personlig bruker/enkeltpersonforetak (ENK) økt betydelig. Dette gjelder særlig samdrift organisert som ansvarlig selskap (ANS) eller selskap med delt ansvar (DA). Videre har forskriftsendringen hatt betydning for antall brukere som søker produksjonstilskudd for egen virksomhet i tillegg til å delta i samdrift. Tidligere måtte deltakere i mjølkesamdrift søke arealtilskudd hver for seg for areal som inngikk i samdrifta. Nå kan deltakerne velge om de vil produsere for i egen virksomhet og selge det til samdrifta, eller la samdrifta stå for forproduksjonen.

En endret beregning av jordbruksbedriftenes driftsform ble tatt i bruk ved publisering av Bøndernes inntekt og formue 2007. Endringen har medført en nedgang i antall jordbruksbedrifter med driftsformene "Øvrige grovføretende dyr"

og "Plante- og husdyrproduksjon i kombinasjon", mens antall jordbruksbedrifter med driftsformen "Øvrige jordbruksvekster" har økt. For andre driftsformer er endringene ubetydelige

Sammenheng med annen statistikk

Statistisk sentralbyrå utarbeider også årlig inntektsstatistikk for alle personlig næringsdrivende. I denne statistikken er de næringsdrivende inndelt etter om *hovedinntekta* kommer fra næringsvirksomhet eller fra lønn og pensjon. Næringsdrivende med hovedinntekta fra næringsvirksomhet blir videre delt i to, avhengig av om næringsinntekta fra primærnæring eller annen næring er størst. Primærnæring omfatter jordbruk, skogbruk og fiske. Mer om denne statistikken finnes på: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifpn/>.

Norsk institutt for landbrukøkonomisk forskning utgir årlig Driftsgranskninger i jord- og skogbruk. Driftsgranskningene viser økonomiske resultater for ca. 1 000 gårdsbruk (jordbruksbedrifter) der en betydelig del av familiens inntekt kommer fra jord- og/eller skogbruk. Se <http://www.nilf.no>.

6.7. Tilgjengelighet

Publisering

Statistikken blir publisert på [ssb.no](http://www.ssb.no):
<http://www.ssb.no/emner/10/04/10/binfo/>
Her er det lenke til Statistikkbanken hvor man kan lage egne tabeller og lenke til Om statistikken med mer detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet

Fil med aidentifiserte individdata blir lagret i SSB.

6.1. Næringsinntekt fra jordbruk for brukere, etter fylke, jordbruksareal i drift og brukers kjønn

	Næringsinntekt fra jordbruk		Brukere etter næringsinntekt fra jordbruk							
	I alt	Per bruker	Brukere i alt	Uten positiv inntekt	1-49 999 kroner	50 000-99 999 kroner	100 000-249 999 kroner	250 000-399 999 kroner	400 000- kroner	
	Mill. kr	Kroner								Prosent
1999	6 530	93 400	69 910	26	25	13	27	8	2	
2000	6 833	101 000	67 625	24	25	13	27	10	2	
2001	6 596	102 500	64 352	25	25	13	25	10	3	
2002	6 887	114 800	60 010	24	24	12	24	12	4	
2003 ¹	56 234	
2004	5 975	112 200	53 257	25	24	13	25	11	4	
2005	7 399	147 000	50 336	25	22	12	25	11	6	
2006	5 652	117 200	48 243	25	23	12	24	11	5	
2007	6 362	136 300	46 672	25	21	12	22	13	8	
2007										
Fylke										
Østfold	333	130 200	2 558	27	25	14	16	9	9	
Akershus og Oslo	292	118 900	2 458	28	26	12	19	9	7	
Hedmark	557	144 900	3 846	25	21	11	21	12	9	
Oppland	654	132 200	4 945	24	19	12	25	14	6	
Buskerud	264	108 000	2 448	32	23	13	18	9	5	
Vestfold	213	128 600	1 659	29	25	12	16	9	9	
Telemark	122	76 400	1 602	41	25	11	14	6	3	
Aust-Agder	69	98 900	699	34	22	13	20	7	5	
Vest-Agder	112	97 500	1 152	31	25	11	19	10	4	
Rogaland	872	188 000	4 641	19	18	11	21	16	14	
Hordaland	281	84 900	3 303	33	25	13	19	8	2	
Sogn og Fjordane	355	104 900	3 385	24	23	15	26	11	2	
Møre og Romsdal	441	143 200	3 078	23	18	11	23	17	7	
Sør-Trøndelag	483	148 800	3 243	22	17	12	25	17	7	
Nord-Trøndelag	632	180 400	3 505	18	17	10	24	20	11	
Nordland	435	170 800	2 547	18	15	12	25	20	10	
Troms Romsa	185	149 900	1 232	19	18	13	26	17	7	
Finnmark Finnmarku	61	164 500	371	21	18	10	23	15	13	
Jordbruksareal i drift										
0- 4 dekar	170	229 300	743	22	13	8	21	16	21	
5- 49"	200	48 500	4 117	51	29	8	8	3	2	
50- 99"	425	48 900	8 680	42	33	11	10	3	1	
100-199"	1 539	103 900	14 812	25	24	15	24	10	3	
200-299"	1 637	179 100	9 136	14	14	13	30	21	9	
300-499"	1 536	234 200	6 560	10	9	9	28	26	17	
500- "	855	325 800	2 624	8	5	7	22	27	31	
Brukere etter kjønn										
Mann	5 813	144 400	40 245	24	20	12	22	14	8	
Kvinne	549	85 400	6 427	34	24	13	20	7	3	

¹ Næringsinntekt fra jordbruk for 2003 er ikke sammenlignbar med øvrige år.

6.2. Næringsinntekt fra jordbruk for brukere, etter driftsform. 2007

	Næringsinntekt fra jordbruk		Brukere etter næringsinntekt fra jordbruk							
	I alt	Per bruker	Brukere i alt	Uten positiv inntekt	1-49 999 kroner	50 000-99 999 kroner	100 000-249 999 kroner	250 000-399 999 kroner	400 000- kroner	
	Mill. kr	Kroner								Prosent
I alt	6 362	136 300	46 672	25	21	12	22	13	8	
Driftsform										
Korn og oljevekster	584	68 400	8 526	34	32	14	13	4	2	
Øvrige jordbruksvekster	664	117 700	5 644	35	21	10	17	11	7	
Hagebruksvekster	275	187 400	1 465	26	17	12	20	12	14	
Storfe mjølkeproduksjon	2 340	225 800	10 363	6	6	9	38	30	11	
Storfe kjøttproduksjon	330	87 500	3 768	31	25	16	19	7	3	
Storfe mjølk- og kjøttproduksjon i kombinasjon ..	149	257 900	578	6	6	9	28	32	19	
Sau	551	64 000	8 615	31	32	17	16	4	1	
Øvrige grovføretende dyr	255	99 200	2 569	36	20	10	20	11	4	
Svin og fjørfe	516	319 600	1 615	12	9	7	21	19	32	
Blandet planteproduksjon	106	205 900	516	22	17	10	21	13	18	
Blandet husdyrproduksjon	220	283 100	778	14	8	7	20	22	28	
Plante- og husdyrproduksjon i kombinasjon	372	166 400	2 235	28	17	10	19	13	13	

6.3. Gjennomsnittlige bruttoinntekter for brukere, etter fylke, jordbruksareal i drift og brukers kjønn. Kroner

	Bruttoinntekt	Lønn	Næringsinntekt fra jordbruk	Andre nærings- inntekter	Pensjoner	Kapitalinntekter o.l.
1999	285 100	109 900	93 400	31 800	16 900	33 100
2000	307 500	117 200	101 000	34 300	17 500	37 600
2001	311 500	124 000	102 500	36 400	18 400	30 100
2002	353 200	133 600	114 800	39 100	17 800	47 900
2003 ¹	138 100	..	40 300	18 100	47 300
2004	372 400	142 500	112 200	47 000	18 500	52 400
2005	465 200	148 900	147 000	62 200	18 700	88 300
2006	376 500	159 700	117 200	49 700	19 300	30 700
2007	439 700	175 200	136 300	54 600	21 200	52 300
2007						
Fylke						
Østfold	614 300	209 900	130 200	90 200	21 800	162 200
Akershus og Oslo	561 900	234 400	118 900	102 800	24 500	81 300
Hedmark	439 600	170 100	144 900	61 500	23 000	40 100
Oppland	399 600	162 300	132 200	54 200	16 800	34 200
Buskerud	507 200	200 300	108 000	91 800	21 700	85 400
Vestfold	539 100	218 600	128 600	85 600	23 900	82 400
Telemark	424 700	220 100	76 400	65 900	26 800	35 500
Aust-Agder	429 700	169 800	98 900	75 800	26 900	58 400
Vest-Agder	423 600	190 100	97 500	61 100	29 500	45 400
Rogaland	491 900	164 700	188 000	51 500	19 100	68 600
Hordaland	394 700	207 200	84 900	38 300	26 500	37 800
Sogn og Fjordane	359 300	168 400	104 900	29 400	24 400	32 200
Møre og Romsdal	407 300	160 900	143 200	38 300	20 600	44 300
Sør-Trøndelag	402 200	156 900	148 800	38 900	18 000	39 600
Nord-Trøndelag	422 100	153 100	180 400	42 100	13 000	33 500
Nordland	350 400	117 400	170 800	25 200	22 200	15 000
Troms Romsa	351 400	128 300	149 900	29 500	20 200	23 600
Finnmark Finnmarku	350 400	121 200	164 500	25 400	21 600	17 700
Jordbruksareal i drift						
0- 4 dekar	512 000	143 300	229 300	50 200	19 500	69 600
5- 49"	398 800	222 500	48 500	47 200	40 500	40 100
50- 99"	404 600	232 500	48 900	47 900	33 100	42 200
100-199"	427 400	188 900	103 900	52 000	21 100	61 400
200-299"	427 800	142 600	179 100	55 000	12 500	38 700
300-499"	473 100	117 600	234 200	59 400	10 800	51 100
500- "	626 500	100 400	325 800	91 300	9 700	99 300
Brukere etter kjønn						
Mann	458 200	177 200	144 400	59 300	21 300	55 900
Kvinne	323 800	162 200	85 400	25 400	21 100	29 800

¹ Bruttoinntekt og næringsinntekt fra jordbruk for 2003 er ikke sammenlignbare med øvrige år.

6.4. Gjennomsnittlige bruttoinntekter for brukere, etter driftsform. 2007. Kroner

	Bruttoinntekt	Lønn	Næringsinntekt fra jordbruk	Andre nærings- inntekter	Pensjoner	Kapitalinntekter o.l.
I alt	439 700	175 200	136 300	54 600	21 200	52 300
Driftsform						
Korn og oljevekster	519 600	270 700	68 400	85 000	28 100	67 500
Øvrige jordbruksvekster	470 600	205 100	117 700	73 200	20 800	53 900
Hagebruksvekster	500 800	155 500	187 400	49 300	25 800	82 900
Storfe mjølkeproduksjon	375 200	73 300	225 800	31 200	10 000	34 800
Storfe kjøttproduksjon	405 700	198 400	87 500	60 500	23 400	36 000
Storfe mjølk- og kjøtt- produksjon i kombinasjon	409 700	67 500	257 900	51 400	7 300	25 600
Sau	378 300	207 100	64 000	40 700	28 700	37 800
Øvrige grovføretende dyr	383 200	164 700	99 200	46 800	28 300	44 100
Svin og fjørfe	557 800	120 600	319 600	47 500	11 100	59 100
Blandet planteproduksjon	505 400	158 900	205 900	63 500	22 600	54 600
Blandet husdyrproduksjon	798 500	105 500	283 100	45 900	14 000	350 000
Plante- og husdyrproduksjon i kombinasjon	456 400	165 500	166 400	63 600	18 000	42 800

6.5. Brukere etter næringsinntekt fra jordbruk i prosent av bruttoinntekt, etter fylke, jordbruksareal i drift og brukers kjønn

	Brukere i alt	Etter næringsinntekt fra jordbruk i prosent av bruttoinntekt				
		0 prosent	1-9 prosent	10-49 prosent	50-89 prosent	90- prosent
		Prosent				
1999	69 910	26	14	24	20	16
2000	67 625	24	15	25	20	15
2001	64 352	25	14	26	20	15
2002	60 010	24	15	26	20	15
2003 ¹	56 234
2004	53 257	25	15	26	18	17
2005	50 336	24	14	26	18	18
2006	48 243	25	15	26	18	16
2007	46 672	25	15	27	19	15
2007						
Fylke						
Østfold	2 558	27	19	31	15	9
Akershus og Oslo	2 458	28	22	32	14	5
Hedmark	3 846	25	14	28	20	12
Oppland	4 945	24	12	27	23	14
Buskerud	2 448	32	18	30	15	6
Vestfold	1 659	29	21	28	14	8
Telemark	1 602	41	18	22	11	7
Aust-Agder	699	34	17	25	17	8
Vest-Agder	1 152	31	19	27	14	10
Rogaland	4 641	19	14	27	20	21
Hordaland	3 303	33	18	26	13	10
Sogn og Fjordane	3 385	24	14	32	19	12
Møre og Romsdal	3 078	23	13	25	19	19
Sør-Trøndelag	3 243	22	12	25	24	18
Nord-Trøndelag	3 505	18	12	25	24	21
Nordland	2 547	18	9	24	21	28
Troms Romsa	1 232	19	11	27	17	27
Finmark Finnmarku	371	21	8	23	22	26
Jordbruksareal i drift						
0- 4 dekar	743	22	9	27	20	21
5- 49"	4 117	51	21	18	6	4
50- 99"	8 680	42	24	23	7	4
100-199"	14 812	25	17	31	16	12
200-299"	9 136	14	9	30	25	22
300-499"	6 560	10	7	27	30	27
500- "	2 624	8	5	26	36	25
Brukere etter kjønn						
Mann	40 245	24	15	27	19	15
Kvinne	6 427	33	13	29	15	10

¹ Bruttoinntekt og næringsinntekt fra jordbruk for 2003 er ikke sammenlignbare med øvrige år.

6.6. Brukere etter næringsinntekt fra jordbruk i prosent av bruttoinntekt, etter driftsform. 2007

	Brukere i alt	Etter næringsinntekt fra jordbruk i prosent av bruttoinntekt				
		0 prosent	1-9 prosent	10-49 prosent	50-89 prosent	90- prosent
		Prosent				
I alt	46 672	25	15	27	19	15
Driftsform						
Korn og oljevekster	8 526	34	26	30	7	3
Øvrige jordbruksvekster	5 644	35	17	24	16	10
Hagebruksvekster	1 465	26	13	24	21	17
Storfe mjølkeproduksjon	10 363	6	3	22	35	33
Storfe kjøttproduksjon	3 768	31	16	33	14	7
Storfe mjølk- og kjøttproduksjon i kombinasjon ..	578	6	4	21	34	35
Sau	8 615	31	20	32	11	6
Øvrige grovføretende dyr	2 569	36	13	23	15	13
Svin og fjørfe	1 615	12	6	25	26	30
Blandet planteproduksjon	516	22	10	31	22	16
Blandet husdyrproduksjon	778	14	6	19	33	28
Plante- og husdyrproduksjon i kombinasjon	2 235	28	12	26	21	14

6.7. Gjennomsnittlig næringsinntekt fra jordbruk for brukere etter driftsform og fylke. 2007. Kroner

	Nærings- inntekt fra jordbruk per bruker	Etter driftsform							Andre drifts- former
		Korn og olje- vekster	Hage- bruks- vekster	Storfe mjølke- produksjon	Storfe kjøtt- produksjon	Storfe mjølk- og kjøtt- produksjon i kombi- nasjon	Sau	Svin og fjørfe	
Hele landet	136 300	68 400	187 400	225 800	87 500	257 900	64 000	319 600	137 800
Fylke									
Østfold	130 200	81 600	288 700	248 000	91 100	260 900	31 100	320 100	176 400
Akershus og Oslo	118 900	88 700	309 100	248 100	100 300	235 100	34 100	350 700	155 000
Hedmark	144 900	63 300	271 200	216 800	107 200	245 600	71 700	365 000	186 600
Oppland	132 200	63 200	299 100	204 000	93 500	232 100	71 400	317 900	129 600
Buskerud	108 000	57 000	290 000	203 900	94 700	284 200	84 500	219 300	112 900
Vestfold	128 600	57 800	221 800	265 100	124 000	254 900	27 600	334 800	167 000
Telemark	76 400	31 800	113 300	166 200	64 700	187 400	74 700	260 800	67 400
Aust-Agder	98 900	57 500	287 500	182 200	71 400	271 800	62 600	111 100	69 500
Vest-Agder	97 500	28 300	112 400	185 700	57 500	278 200	45 200	222 200	71 300
Rogaland	188 000	55 600	270 600	252 700	90 000	287 400	71 800	341 700	196 900
Hordaland	84 900	-	106 900	177 700	53 100	205 200	34 300	282 400	73 300
Sogn og Fjordane	104 900	-	70 600	173 600	52 400	147 000	47 400	188 500	105 300
Møre og Romsdal	143 200	62 700	148 900	233 100	81 900	272 100	47 400	329 100	123 100
Sør-Trøndelag	148 800	61 000	192 700	238 000	99 600	287 100	89 300	258 700	117 000
Nord-Trøndelag	180 400	62 000	262 500	253 600	124 300	298 300	93 200	324 500	179 600
Nordland	170 800	3 900	90 100	269 200	112 900	256 500	82 400	370 200	154 100
Troms Romsa	149 900	-	203 400	262 500	115 000	131 200	83 700	234 800	141 100
Finnmark Finnmarku	164 500	:	121 800	293 500	89 000	267 400	65 300	174 700	87 000

7. Avling av korn og oljevekster

7.1. Hovedresultater 2008

2008 et godt kornår

Den totale kornavlinga var 1,39 millioner tonn i 2008, en økning på 15 prosent fra året før. Det var en økning for alle kornslaga, men mest for havre og rug.

Det ble høstet 558 000 tonn bygg, 453 000 tonn hvete, 328 000 tonn havre og 48 000 rug i 2008. Medregnet alle kornslaga var gjennomsnittlig kornavling per dekar 449 kilo i 2008, mot 386 året før. Hovedtyngden av kornproduksjonen foregår i Østlandsfylkene Østfold, Akershus og Hedmark. I disse fylkene dyrket tre fjerdedeler av jordbruksbedriftene korn i 2008, og de sto bak 57 prosent av totalt kornareal og 59 prosent av de samlede kornavlingene i landet.

Gjennomsnittlig byggavling per dekar var 583 kilo, mot 345 kilo året før. Arealet av bygg gikk ned med 8 prosent, til 1,30 millioner dekar i 2008.

Økning i hvetearealet

Det totale hvetearealet økte med 2 prosent fra 912 000 dekar i 2007 til 932 000 dekar i 2008. Vel en tredjedel av det totale hvetearealet lå i Østfold, mens Akershus hadde en femtedel av hvetearealet. På landsbasis var avlingsnivået for hvete 487 kilo per dekar. Blant fylkene var det Akershus som oppnådde den høyeste avlinga med 524 kilo hvete per dekar.

Gjennomsnittlig dekaravling av havre økte fra 381 kilo i 2007 til 430 kilo i 2008. Havrearealet økte med 7 prosent, til 777 700 dekar i 2008.

Det ble registrert 14 550 bedrifter med korn- og oljevekster i form av søknader om produksjonstilskudd i jordbruket 31. juli 2008. Det blir en stadig mindre andel små kornbruk, mens andelen store øker. Et gjennomsnitts kornbruk hadde 212 dekar korn i 2008, mot 142 dekar ti år tidligere.

7.2. Bakgrunn og formål.

Formål og historie

Formålet med statistikken er å fremskaffe oversikt over kornproduksjonen i Norge.

*Brukere og
anvendelsesområder*

Statistikken benyttes av offentlige etater og ulike næringsorganisasjoner.

7.3. Om produksjon av statistikken

Omfang

Alle leveranser av korn- og oljevekster for salg. Korn til eget bruk er ikke med.

Datakilder

Ved utarbeidelse av foreløpige tall for kornavlingene benyttes fylkesvise avlingsprognoser for de ulike kornslaga utarbeidet av Norske Felleskjøp. Avlingsprognosene stilles sammen med arealopplysninger fra registeret over de som søker om produksjonstilskudd, og det publiseres tall for areal, totalavling og gjennomsnittsavling av de ulike kornslaga på lands- og fylkesnivå.

Ved utarbeidelse av endelige tall benyttes registreerte kornavlinger fra Leveranseregisteret for korn- og oljevekster fra Statens landbruksforvaltning, og arealoppgaver fra SSBs totalpopulasjon av jordbruksbedrifter. Dette gir mulighet til å utarbeide tall på kommunenivå ved publisering av endelige tall.

Kontroll og revisjon

Det blir gjennomført maskinelle kontroller av registreringsfeil, dubletter og observasjoner med store endringer fra forrige måling.

7.4. Feilkilder og usikkerhet

Materialet kan omfatte dekningsfeil, dvs. at det er feil i registrene som brukes.

7.5. Sammenliknbarhet og sammenheng

Siden 1999 har Statistisk sentralbyrå årlig utarbeidet statistikk over jordbruksarealet og bruken av det for alle aktive jordbruksbedrifter. Hovedgrunnlaget for denne statistikken er registeret over de som søker om produksjonstilskudd. Via en rekke andre administrative registre og egne undersøkelser blir det hentet inn opplysninger om de enhetene som ikke søker, men som like fullt driver jordbruk av et visst omfang. Ved publisering av endelige tall for kornavlinger er det disse arealene som ligger til grunn, mens avlingsopplysningene hentes fra Leveranseregisteret for korn- og oljevekster.

Opplysningene om siste års kornareal fra totalpopulasjonen for jordbruksbedrifter og kornleveranser er imidlertid ikke tilgjengelig ved publisering av foreløpige avlingstall for korn- og oljevekster, og de foreløpige tallene bygger derfor på arealopplysninger fra søknader om produksjonstilskudd og avlingsprognoser utarbeidet av Norske Felleskjøp. Det regnes likevel med at de foreløpige tallene gir en relativt god indikasjon på siste års avlingsnivå og arealomfang.

7.6. Tilgjengelighet

Publisering

Statistikken blir publisert på [ssb.no](http://www.ssb.no):

<http://www.ssb.no/10/04/10/korn/http://www.ssb.no/10/04/10/korn/>

Her er det lenke til Statistikkbanken hvor man kan lage egne tabeller og lenke til

Om statistikken med mer detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet

Mikrodata blir lagret i SSB.

7.1. Jordbruksbedrifter med areal av korn- og oljevekster. Areal av de ulike kornslagene. 1989, 1999-2008

	Jordbruks- bedrifter med korn- og oljevekster i alt	Kornareal						Olje- vekster	
		Korn i alt	Hvete		Rug og rughvete	Bygg	Havre		
			I alt	Vårhvete					Høsthvete
Dekar									
1989	33 103	3 468 588	382 484	4 245	1 759 910	1 321 950	61 215
1999	21 908	3 281 736	515 798	418 671	97 127	26 891	1 825 917	913 130	63 656
2000	21 379	3 306 000	680 900	405 200	275 700	38 300	1 627 400	959 300	57 200
2001	20 599	3 281 100	636 000	515 700	120 300	27 600	1 768 500	849 100	108 800
2002	19 509	3 268 200	638 000	493 300	144 600	24 100	1 806 000	800 200	109 900
2003	18 277	3 266 800	757 600	439 300	318 300	44 600	1 616 200	848 500	75 400
2004	17 652	3 282 700	853 400	519 800	333 600	72 400	1 490 200	866 600	68 500
2005	16 770	3 252 100	808 200	536 700	271 400	69 400	1 633 000	741 600	66 900
2006	15 828	3 181 800	857 500	561 700	295 800	60 600	1 524 300	739 500	65 100
2007	15 083	3 119 100	912 200	530 300	381 900	76 300	1 406 700	723 900	62 000
2008	14 550	3 090 200	931 700	564 600	367 100	81 700	1 299 100	777 700	48 100
Fylke									
Østfold	2 266	585 400	321 200	152 400	168 800	21 800	91 000	151 400	16 700
Akershus og Oslo	2 102	612 500	191 200	88 500	102 700	14 300	164 700	242 300	12 200
Hedmark	2 154	555 000	110 300	99 300	11 100	11 000	268 700	165 000	2 100
Oppland	1 341	211 700	36 500	32 100	4 400	1 900	151 500	21 900	2 100
Buskerud	1 234	228 200	84 200	57 800	26 400	6 900	67 000	70 100	4 800
Vestfold	1 362	271 500	155 000	111 100	43 900	24 100	44 200	48 200	8 300
Telemark	588	76 100	23 200	18 400	4 700	1 200	20 700	31 000	1 500
Aust-Agder	99	9 300	600	500	100	100	4 000	4 600	100
Vest-Agder	94	8 500	100	100	0	0	3 800	4 600	-
Rogaland	363	34 300	200	0	100	0	32 500	1 600	0
Hordaland	4	200	-	-	-	-	200	0	-
Sogn og Fjordane	11	500	100	100	0	-	300	0	-
Møre og Romsdal	154	17 600	300	200	0	-	16 000	1 300	0
Sør-Trøndelag	1 050	166 700	2 000	1 300	600	300	145 000	19 400	0
Nord-Trøndelag	1 680	309 600	6 900	2 800	4 100	200	286 300	16 100	200
Nordland	44	3 300	-	-	-	-	3 100	300	0
Troms Romsa	4	0	-	-	-	-	0	-	0
Finnmark Finnmarku	-	-	-	-	-	-	-	-	-

7.2. Totalavling og avling i kilo per dekar av ulike kornslag. 1989, 1999-2008

	Avling, 1000 tonn					Avling, kilo per dekar			
	Korn i alt	Hvete	Bygg	Havre	Rug og rughvete	Hvete	Bygg	Havre	Rug og rughvete
1989	1 179,6	139,6	613,8	423,4	..	374	351	317	..
1999	1 228,5	229,7	623,6	355,5	9,4	445	342	389	350
2000	1 309,0	313,4	573,5	396,9	16,1	460	352	414	421
2001	1 219,1	259,1	623,7	330,4	5,9	407	353	389	215
2002	1 142,1	261,5	592,9	278,7	9,0	410	328	348	376
2003	1 287,3	349,5	584,8	333,6	19,4	461	362	393	436
2004	1 444,6	406,8	630,5	366,7	40,6	444	423	423	477
2005	1 298,4	395,4	589,3	279,0	34,8	489	361	376	502
2006	1 169,2	357,0	537,6	248,4	26,2	416	353	336	431
2007	1 202,4	401,1	485,3	276,0	40,0	440	345	381	524
2008	1 386,8	453,3	558,2	327,8	47,6	487	583	430	421
Fylke									
Østfold	282,9	164,9	38,9	67,5	11,7	513	536	428	445
Akershus og Oslo	273,9	93,5	68,8	103,7	8,0	489	558	418	428
Hedmark	260,4	57,8	125,9	69,8	6,9	524	627	468	423
Oppland	88,1	16,3	62,4	8,7	0,7	446	374	412	398
Buskerud	87,6	34,0	23,8	26,4	3,3	404	475	356	377
Vestfold	128,3	73,4	17,5	21,1	16,3	473	678	396	438
Telemark	29,2	9,3	7,3	11,9	0,7	402	550	351	384
Aust-Agder	2,8	:	1,1	1,5	:	:	:	260	337
Vest-Agder	2,7	:	:	1,5	:	:	:	291	333
Rogaland	14,3	0,1	13,7	0,5	-	:	-	421	328
Hordaland	:	-	:	-	-	-	-	:	-
Sogn og Fjordane	:	:	:	:	-	:	-	:	:
Møre og Romsdal	5,1	:	4,9	:	-	:	-	303	210
Sør-Trøndelag	73,5	0,8	63,6	9,0	0,1	423	:	439	461
Nord-Trøndelag	137,0	2,9	128,3	5,9	-	412	:	448	365
Nordland	0,8	-	:	:	-	-	-	:	:
Troms Romsa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finnmark Finnmarku	-	-	-	-	-	-	-	-	-

8. Avling av potet og grovfôrvekstar

8.1. Hovudresultat 2008

Gode avlingar i 2008

I 2008 var samla avling av eng til slått om lag 2,72 millionar tonn rekna som tørt hø, ein auke på 4 prosent frå året før. Potetavlingane var også høge i 2008.

Gjennomsnittleg avling av eng til slått er rekna til 531 kilo hø per dekar i 2008, mot 589 kilo i 2007. Ved første slått blei det hausta 4,3 millionar dekar eng, og ved etterslått 3,1 millionar dekar. I tillegg blei vel 0,78 millionar dekar beita, og samla engareal til slått og beite utgjorde 5,1 millionar dekar i 2008.

Ved førsteslått blei 30 prosent av engarealet lagt i silo, medan 62 prosent blei hausta som rundballar. Ein like stor del av etterslått blei lagt i silo, medan delen som blei hausta som rundballar, auka til 67 prosent. Graset frå 7 prosent av engarealet ved førsteslått blei tørka som hø, medan 2 prosent av etterslått blei hausta som hø.

2,1 tonn raigras på ein dekar

Det blei dyrka andre grønfôr- og silovekstar på drygt 131 000 dekar i 2008. Det blei dyrka grønfôrblendingar/kornvekstar på 49 prosent av dette arealet, medan arealet av raigras utgjorde 47 prosent. Dekaravlinga for raigras er rekna til 2 137 kilo, for grønfôrblendingar og kornvekstar 1 427 kilo.

Hedmark på potettoppen

Det blei hausta 398 000 tonn poteter i 2008, mot 330 000 tonn året før. Gjennomsnittsavlinga for heile landet blei 2 782 kilo per dekar i 2008. Hedmark er det store potetfylket, og heile 160 000 tonn, eller 40 prosent av produksjonen, blei hausta der.

8.2. Bakgrunn og føremål

Føremål og historie

Føremålet med statistikken er å presentere årleg statistikk over avling av poteter og grovfôrvekstar. Frå og med 1990 har data om kornavling blitt henta frå Leveranseregister for korn og oljefrø (sjå kapittel 7), medan data om potet- og grovfôravling framleis er tufta på ei skjemabasert undersøking i regi av SSB.

Brukarar og bruksområde

Statistikken blir nytta av bransjeorganisasjonane, Landbruks- og matdepartementet og ulike forskingsinstitusjonar slik som Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forskning.

8.3. Om produksjon av statistikken

Omfang

Jordbruksavlingar omfattar kornavlingar og avling av potet og grovfôrvekstar. Statistikken over kornavlingar som byggjer på opplysningar frå Leveranseregisteret for korn- og oljevekstar i Statens landbruksforvaltning, er omtala i kapittel 7.

Statistikk over potet- og grovfôravlingar blir utarbeidd på grunnlag av opplysningar om avling av desse vekstane henta inn ved ei skjemabasert utvalsundersøking. Utgangspunkt for populasjonen er jordbruksbedrifter som søkte om produksjonstilskott i jordbruket 31. juli det året statistikken refererer til. Det er jordbruksbedrifter med minst ein av følgjande produksjonar som er med i populasjonen:

- Eng til slått og beite
- Andre fôrvekstar
- Potet

Avling frå beita eng inngår ikkje i statistikken, medan beita avling av andre grovfôrvekstar inngår.

Datakjelder

Frå registeret over søknadar om produksjonstilskott i jordbruket blir det nytta opplysningar om jordbruksbedrifta, slik som namn og adresse til søkjar og

arealfordeling av dei ulike vekstane. Opplysningar om hausta areal, avlingsnivå og haustemetodar kjem direkte frå oppgåvegivarane som fyller ut skjema.

Utval Det blir kvart år trekt eit utval blant dei som søker om produksjonstilskott i jordbruket og som skal gi oppgåve til undersøkinga. Det er søkjarar med areal av eng og andre fôrvekstar eller potet som er med i trekkjegrundlaget.

Utvalet omfattar om lag 3 100 jordbruksbedrifter med ein eller fleire av dei oppgitte vekstane. Utvalet er stratifisert utifrå fylke og kategori, der kategori er bestemt utifrå kombinasjonen av kva som blir dyrka av potet, eng eller andre fôrvekstar.

Datainnsamling Skjema blir sendt ut til dei jordbruksbedriftene som blir trekt ut til å vere med i undersøkinga. Utsending av skjema skjer i november, og det skal gis oppgåve over avlinga sist vekstsesong. Det er den som søker om produksjonstilskott på jordbruksbedrifta som skal gi oppgåve. Frå og med 2004 har det vore eit tilbod om rapportering over Internett.

Kontroll og revisjon Det blir gjort ei rekkje kontrollar og rettingar for å sikre konsistensen både innan eitt enkelt skjema og mellom skjema og tilgjengelege registeropplysningar.

Primærdata er henta frå dei skjema som oppgåvegivarane fyller ut. Dei kan innehalde feil som den enkelte oppgåvegivar gjer når vedkomande fyller ut skjema. Ei rekkje av feila blir oppdaga og retta ved revisjon i Statistisk sentralbyrå.

Ein del feil ved innsamling og handsaming av data er uunngåeleg. Det kan vere feil som oppstår ved revisjon, feil i IT-handsaming mv. Det er utført eit omfattande arbeid for å minske desse feila så mye som mogleg.

Berekingar Innsamla data blir nytta til å rekne ut det totale arealet som er hausta, og avlinga som er produsert på desse areala. Total avling skal gis per fylke for alle variabler med unnatak av rotvekstar til fôr.

Total avling for heile landet og for fylka blir rekna ut på grunnlag av berekna gjennomsnittsavlingar frå utvalsundersøkinga og areal av dei ymse vekstane frå totalpopulasjonen for jordbruksbedrifter.

Konfidensialitet Tal blir ikkje offentleggjort dersom dei kan medføre fare for at einskilde jordbruksbedrifter kan blir identifisert.

8.4. Omgrep, variablar og grupperingar

Jordbruksbedrift: Verksemd med jordbruksdrift, medrekna hagebruk og husdyrhald. Bedrifta omfattar alt som blir drive som ei eining under ei leiing og med felles bruk av produksjonsmidlar. Jordbruksbedrifta er uavhengig av kommunegrenser. Ei jordbruksbedrift skal ha eit driftssenter på ein landbrukseiendom.

Jordbruksareal i drift: Jordbruksareal som blir hausta minst ein gong i løpet av eit år, medrekna planta areal av fleirårige vekstar som enno ikkje gir avling. Areal av open åker kor det ikkje blir tatt avling i løpet av året, men som er tenkt hausta neste år (eittårig brakk) reknast òg med.

Engareal er areal av fulldyrka og overflatedyrka eng til slått og beite.

Andre fôrvekstar (tidlegare kalla grønfôr- og silovekstar) er summen av areal nytta til raigras, fôrraps, fôrmergkål, grønfôrnepe, korn til grønfôr, korn til krossing, grønfôrblandingar og rotvekstar til fôr.

8.5. Feilkjelder og uvisse

Måling- og handsamingsfeil

Primærdata er henta frå dei skjema som oppgåvegivarane fyller ut. Dei kan innehalde feil som den enkelte oppgåvegivar gjer når vedkomande fyller ut skjema. Til dømes kan det i praksis vere vanskeleg å gi gode tal for avling av engvekstar til fôr. Ei rekkje av feila blir oppdaga og retta av dei som går gjennom skjema ved revisjon i SSB. Kontrollopplegget avslører også logiske feil i skjema.

Ein del feil ved innsamling og handsaming av data er uunngåeleg. Det kan vere feil som oppstår ved revisjon, feil i IT-handsaming mv. Det er utført eit omfattande arbeid for å minske desse feila så mykje som mogleg.

Fråfallsfeil

Fråfall i undersøkinga skuldast manglande innlevering av oppgåve frå einkilde oppgåvegivarar. Alminneleg svarprosent ligg på 90 prosent.

Utvalsfeil

Det heftar uvisse ved alle utvalsundersøkingar. Generelt blir resultatane meir usikre dess færre observasjonar dei er baserte på. Grupper med få observasjonar er særskild merkbare for ekstreme verdiar, det vil si verdiar som avviker mykje frå gjennomsnittet.

I utvalet skal bruk med alle arealkombinasjonar av poteter, grønfôr- og silovekstar eller eng inngå. For å gi ein betre representasjon i enkelte grupper med få einingar, er det trekt ein høgare prosent i nokre grupper.

Andre feil

Kvaliteten på registergrunnlaget for trekking av utvalet har også innverknad på det ferdige resultatet.

8.6. Samanlikningar over tid

Statistikken er stort sett samanliknelig tilbake til 1970. Unntaket er avling av eng til slått, som før 1995 blei omrekna på energibasis til høy, men som sidan 1995 er omrekna via tørrstoff til høy.

8.7. Kvar finst statistikken

Publisering

Statistikken blir publisert på ssb.no: [Jordbruksavlinger](#)

Her er det lenke til Statistikkbanken kor ein kan lage egne tabellar og lenke til Om statistikken med meir detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet

Mikrodata blir lagra i SSB.

8.1. Avling av potet- og grovfôrvekstar. 2005-2008

Vekst	Avling i tonn				Kg per dekar			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Potet	316 600	378 300	329 800	398 400	2 305	2 693	2 280	2 782
Grønfôr- og silovekstar	280 900	255 000	246 100	221 900	1 808	1 710	1 792	1 699
Eittårig raigras	181 400	158 000	143 900	131 300	2 476	2 285	2 215	2 137
Grønfôrblendingar og kornvekstar	84 900	85 600	94 600	85 000	1 288	1 296	1 540	1 427
Fôrraps, fôrmergkål mv.	6 800	5 400	4 300	3 000	1 488	1 256	1 634	1 203
Høy ¹	2 653 600	2 599 800	2 617 600	2 718 300	607	593	589	531

¹ Omfattar all avling frå eng til slått omrekna via tørrstoff til høy.

8.2. Avling av potet og grovfôrvekstar, etter fylke. 1 000 tonn

	Potet	Grønfôr- og silovekstar	Høy ¹
2000	368,0	737,3	2 870,6
2001	400,6	648,1	2 930,9
2002	392,7	436,6	2 848,0
2003	366,8	366,9	2 684,1
2004	396,4	364,2	2 788,0
2005	316,6	280,9	2 653,6
2006	378,3	255,0	2 599,8
2007	329,8	246,1	2 617,6
2008	398,4	221,9	2 718,3

2008**Fylke**

Østfold	18,3	6,2	57,4
Akershus og Oslo	15,9	7,7	58,2
Hedmark	160,2	30,3	200,1
Oppland	36,3	59,6	375,4
Buskerud	14,2	8,2	95,4
Vestfold	49,7	5,4	38,1
Telemark	6,9	5,1	55,4
Aust-Agder	3,9	1,4	31,1
Vest-Agder	1,9	0,5	67,7
Rogaland	27,8	12,6	309,5
Hordaland	0,3	1,0	128,4
Sogn og Fjordane	3,0	3,0	182,0
Møre og Romsdal	4,5	2,3	260,1
Sør-Trøndelag	6,3	26,0	286,8
Nord-Trøndelag	40,8	38,9	265,6
Nordland	4,2	6,0	219,0
Troms Romsa	4,1	4,3	62,9
Finnmark Finnmarku	0,2	3,3	25,3

¹ Omfattar all avling frå eng til slått omrekna via tørrstoff til høy.

9. Avling av hagebruksvekstar

9.1. Hovudresultat 2008

Gode fruktavlingar i 2008

Fruktavlingane i 2008 er berekna til 20 300 tonn. Dette er 6 800 tonn meir enn i 2007, som var eit særst dårleg avlingsår for frukt. Totalavlinga av frukt i 2008 fordelte seg på 17 000 tonn eple, 1 600 tonn plomme, 900 tonn kirsebær og morellar og 700 tonn pære.

Produksjonen av bær på friland er berekna til 13 800 tonn i 2008, om lag 1 400 tonn meir enn året før. Til samanlikning har produksjonen dei siste 10 åra variert frå 9 800 til 14 300 tonn.

Total produksjon av grønsaker er berekna til 176 500 tonn i 2008, ein auke på 3 prosent i høve til året før.

9.2. Bakgrunn og føremål

Føremål og historie

Føremålet med statistikken er å presentere årleg statistikk over areal, avlingsnivå per arealeining og totalavling for viktige hagebruksvekstar.

Fram til og med 1995 utarbeidde Statistisk sentralbyrå areal- og avlingsstatistikk over hagebruksvekstar. Frå 1996 og fram til og med avlingsåret 2004 blei statistikken utarbeidd av Statens landbruksforvaltning (SLF). Frå avlingsåret 2005 blir statistikken igjen utarbeidd av Statistisk sentralbyrå. Metode og prosedyrar blei gjort om då SLF tok over ansvaret for statistikken. Frå 2005 har Statistisk sentralbyrå ført vidare den same metodikken som SLF nytta.

Brukarar og bruksområde

Statistikken blir nytta av bransjeorganisasjonane, Budsjettnemnda for jordbruket, Landbruks- og matdepartementet og ulike forskingsinstitusjonar slik som Norsk Institutt for landbruksøkonomisk forskning.

9.3. Om produksjon av statistikken

Omfang

Hagebruksavlingar omfattar statistikk over bær på friland, fruktdyrking, grønsaker på friland og grønsaker i veksthus. Statistikken blir utarbeidd på grunnlag av opplysningar om areal, og avling av desse vekstane blir henta inn ved ei skjema-basert utvalsundersøking. Jordbruksbedrifter som oppfyller følgjande krav er med i statistikken:

- Driv minst 300 m² grønsaker inkludert urter i veksthus
- Driv minst 1,0 dekar grønsaker inkludert urter på friland
- Driv minst 1,0 dekar frukttre
- Driv minst 1,0 dekar bær på friland

Datakjelder

Frå registeret over søknadar om produksjonstilskott i jordbruket blir det nytta opplysningar om jordbruksbedrifta, slik som namn og adresse til søkar og arealfordeling av dei ulike vekstgruppene. Opplysningar om dyrka areal og produksjon av bær på friland, frukt, grønsaker på friland og grønsaker i veksthus blir henta inn på skjema.

Data over areal og avling av erter og bønner til konserver blir henta inn frå konserverindustrien.

Utval

Utvalet er basert på dei jordbruksbedriftene Statens landbruksforvaltning nytta i utarbeidinga av statistikken frå 1996 til 2004. Til erstatning for jordbruksbedrifter som slutar med hagebruksproduksjon, blir det årleg supplert med bedrifter som har slik produksjon. I hovudsak blir desse bedriftene henta blant dei som søker om produksjonstilskott i jordbruket 31. juli det året statistikken refererer til. Utvalet omfattar om lag 3 000 jordbruksbedrifter med ein eller fleire av dei oppgitte vekstgruppene.

Alle jordbruksbedrifter i dei tre nordlegaste fylka som søkar om produksjonstilskott for bær eller grønsaker på friland er med i utvalet.

Datainnsamling Skjema blir sende i november i undersøkingsåret til dei jordbruksbedriftene som er med i utvalet. Det er òg mogeleg å svara på undersøkinga over Internett.

Kontroll og revisjon Det blir gjort kontrollar og rettingar for å sikre konsistens innan eitt enkelt skjema og mellom skjema og tilgjengelege registeropplysningar. Avling oppgitt med anna eining enn den som er brukt på skjema blir rekna om med fastsette faktorar.

Bereknningar Innsamla data blir nytta til å berekne areal, avling per arealeining og totalavling per vekst og fylke for undersøkingsåret.

1. Areal: Det blir rekna ut ein faktor for forholdet mellom arealet det året statistikken refererer til og året forut. Begge desse opplysningane er oppgitt på skjema. Totalarealet i undersøkingsåret blir så berekna ved å multiplisere denne faktoren med totalarealet for året før.

2. Avling per arealeining: Avling per arealeining blir berekna ved å dividere totalavling med dyrka areal for bedrifter som har oppgitt både areal- og avlingsopplysningar i undersøkingsåret.

3. Totalavling: Berekna totalareal (punkt 1) blir multiplisert med berekna avling per arealeining (punkt 2).

9.4. Omgrep, kjennemerke og grupperingar

Definisjon av dei viktigaste omgrepa og kjennemerka

Jordbruksbedrift: Verksemd med jordbruksdrift, medrekna hagebruk og husdyrhald. Bedrifta omfattar alt som blir drive som ei eining under ei leiing og med felles bruk av produksjonsmidlar. Jordbruksbedrifta er uavhengig av kommunegrenser. Ei jordbruksbedrift skal ha eit driftssenter på ein landbrukseigedom.

Areal av grønsaker: Dersom det blir hausta meir enn éi avling av same vekst på same arealet i løpet av vekstsesongen, er arealet berre rekna ein gong. Blir same areal brukt til ulike vekstar, er arealet ført på kvar av vekstane. Totalarealet av alle vekstane vil difor vere større enn grunnarealet nytta til produksjon av grønsaker.

Avling er definert som hausta produksjon som kan nyttast. Omfattar produksjon både for sal og eige forbruk.

Standard klassifikasjonar Fylke. Oslo og Akershus er slått saman.

9.5. Feilkjelder og uvisse

Måle- og handsamingsfeil

Primærdata kan innehalde feil og manglar. Til dømes kan det vere vanskeleg å gi gode tal for avling av vekstar som kan bli selt i stk eller bunt, til dømes reddik. Ei rekkje av feila blir oppdaga og retta under revisjon. Kontrollopplegget avslører også logiske feil i utfylling av skjema. Nokre målefeil og feil som oppstår ved handsaming av data er uunngåeleg. Det kan vere feil som oppstår ved revisjon, feil i IT-handsaming og anna. Det er utført eit omfattande arbeid for å minske desse feila så mykje som mogleg.

Fråfallsfeil Fråfall i undersøkinga skuldast manglande innlevering av oppgåve frå einskilde oppgåvegivarar. For nokre av vekstane er det få produsentar: Fråfall av produsentar med stort areal kan ha monaleg innverknad på kvaliteten av dei berekna tala.

Utvalsfeil Det heftar uvisse ved alle utvalsundersøkingar. Generelt blir resultatane meir usikre dess færre observasjonar dei er baserte på. Grupper med få observasjonar er særstare for ekstreme verdiar, det vil si verdiar som avviker mykje frå gjennomsnittet.

Andre feil Kvaliteten på registergrunlaget for trekking av utvalet har også noko å seie for kvaliteten på det ferdige resultatet.

Modellen for undersøkinga er basert på at ein kvart år multipliserar fjorårets berekna areal av dei ulike vekstane med ein faktor, sjå Berekingar under pkt. 9.3. Utgangsarealet for dei ulike vekstane er areal innhenta ved den fullstendige jordbruksteljinga i 1999. Fordi ein kvart år har gjort berekingar på areal som er resultat av fleire års berekingar, kan mogelege feil bli forsterka. Feil i arealberekningane vil òg påverke avlingsberekningane, men feila er vurdert å ikkje ha større innverknad enn at metoden framleis gjer eit brukbart overslag for både areal og avlingsnivå.

9.6. Samanlikningar og samanheng

Statistikken er stort sett samanliknelig tilbake til 1996.

9.7. Kvar finst statistikken

Publisering Statistikken blir publisert på ssb.no: [Hagebruksavlinger](#)
Her er det lenke til Statistikkbanken kor ein kan lage egne tabellar og lenke til Om statistikken med meir detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet Mikrodata blir lagra i SSB.

9.1. Avling av ymse hagebruksvekstar¹. 2008

Vekst	Areal i dekar	Avling i kg per dekar	Avling i tonn
Frukt			
Eple	17 180	992	17 035
Pære	1 277	586	749
Plomme	4 319	366	1 582
Morellar	2 484	288	715
Kirsebær	395	527	208
Hagebær			
Solbær	2 826	279	788
Jordbær	15 987	640	10 226
Bringebær	4 117	641	2 638
Blåbær	293	91	27
Andre bær	598	205	123
Grønsaker på friland			
Kål	22 092	.	37 287
Blomkål	6 493	1 529	993
Sommarkål	1 505	2 626	3 952
Haust- og vinterkål	3 751	4 558	17 097
Rosenkål	2 463	945	2 391
Raukål	368	4 301	2 329
Kinakål	3 025	2 190	6 624
Brokkoli	4 487	870	3 901
Kålrot	5 312	3 032	16 107
Gulrot	14 005	3 153	44 161
Purre	1 532	1 842	2 821
Raubete	660	1 546	1 021
Kepalauk	8 120	2 744	22 280
Knollselleri	1 344	1 423	1 912
Stilkselleri	514	2 427	1 248
Rotpersille	315	591	186
Kruspersille	233	1 453	338
Sylteagurk	742	2 304	1 710
Isbergsalat	6 471	1 782	11 531
Annen salat	3 007	1 590	4 781
Sukkermais	974	646	630
Reddikar	668	417	279
Nepe	513	677	347
Andre grønnsaker inkl. urter	5 243	..	5 268
Grønsaker under glas/plast			
	m ²	Avling i kg per m ²	
Agurk	296 752	52	15 301
Tomat	309 145	39	12 017
Kruspersille	3 964	19	:
Rapidsalat	20 010	13	851
Hode/rotsalat	5 715	39	73
Annen salat	42 713	43	1 140

¹ Gjeld jordbruksbedrifter som fyller eitt eller fleire av desse krava: Minst 1 dekar frukttre, minst 1 dekar bær på friland, minst 1 dekar grønnsaker inkludert urter på friland eller minst 300 m² grønnsaker inkludert urter i veksthus.

9.2. Avling av frukt, hagebær og grønnsaker¹. 1996-2008. Tonn

År	Frukt	Hagebær	Grønnsaker ¹
1996 ²	18 169	13 113	161 335
1997 ²	16 069	9 757	156 946
1998 ²	17 284	9 752	151 546
1999 ²	12 431	11 544	162 405
2000 ²	19 427	11 312	166 868
2001 ²	13 726	11 471	167 433
2002 ²	20 774	11 937	167 042
2003 ²	14 974	11 982	168 723
2004 ²	19 930	13 962	174 131
2005 ²	13 517	12 726	176 106
2006 ²	18 629	14 339	166 695
2007 ²	13 475	12 374	172 001
2008 ²	20 289	13 802	176 508

¹ Hovudkulturar på friland og under glas/plast. Ikkje medrekna bønner og ertar til konservesindustrien. ² Gjeld jordbruksbedrifter som fyller eitt eller fleire av desse krava: Minst 1 dekar frukttre, minst 1 dekar bær på friland, minst 1 dekar grønnsaker inkludert urter på friland eller minst 300 m² grønnsaker inkludert urter i veksthus.

10. Leveransar av slakt

10.1. Hovudresultat 2008

Auke i kjøtproduksjonen

Det blei kontrollert 318 000 tonn kjøt i 2008, ein auke på 21 000 tonn, eller 7 prosent, i høve til året før. Det var produksjon av fjørfekjøt som auka mest.

Av i alt 318 000 tonn slakt, utgjorde svinekjøt den største delen, med 39 prosent av produksjonen i 2008. Storfekjøt og fjørfekjøt stod for høvesvis 27 og 26 prosent av produksjonen i 2008.

Slakt av fjørfe auka mest

I 2008 blei det kontrollert 84 000 tonn fjørfekjøt, ein auke på knapt 14 000 tonn eller 20 prosent frå året før. Sidan 2003 har produksjon av fjørfekjøt auka med over 70 prosent, og er snart like stor som produksjonen av storfekjøt.

Rogaland størst

I 2008 blei det kontrollert mest kjøt i Rogaland, med 21 prosent av den totale kjøtproduksjonen i Noreg. Nord-Trøndelag kom på andreplass, med 14 prosent. Minst kjøt blei kontrollert i Aust-Agder og Finnmark.

10.2. Bakgrunn og føremål

Føremål og historie

Statistikken byggjer på rapportering frå slakteri og kontrollstasjonar. Alle slakt som slakteri og kontrollstasjonar tar hand om skal registrerast i Leveranseregisteret for slakt. Oppføringane i Leveranseregisteret dannar grunnlag for betaling av omsetningsavgift, ei avgift som blir lagt på produsentanes produksjon for sal for å finansiere tiltak for å fremme omsetninga, jf. [forskrift om omsetningsavgift på jordbruksvarer](#). Omsetningsavgifta på kjøt blir innbetalt av bøndene ved levering av produkta. Leveranseregisteret for slakt blir administrert av Statens landbruksforvaltning.

Tidlegare blei tilsvarende opplysningar samla inn via kontrollveterinærane, og statistikken kan slik først attende til 1952.

Brukarar og bruksområde

Statistikken blir i stor grad nytta av offentlege verksemder og næringsorganisasjonane i jordbruket.

10.3. Om produksjon av statistikken

Omfang

Populasjonen omfattar alle leveransar av slakt til godkjende slakteri og kontrollstasjonar. Statistikken omfattar ikkje hjemmeslakt.

Datakjelder

Statens landbruksforvaltning sitt register over alle leverte slakt er grunnlaget for utarbeiding av statistikken.

Datainnsamling

Elektronisk, frå Leveranseregisteret for slakt.

Kontroll og revisjon

Statistikken blir kontrollert i høve til tidlegare års registreringar.

Konfidensialitet

Tal blir ikkje offentleggjort dersom dei kan medføre fare for at ein skilde jordbruksbedrifter blir identifisert.

10.4. Omgrep, variablar og grupperingar

Statistikken gir oversikt over talet på slakt og vekt av det enkelte husdyrslag. Husdyrslaga er hest, ku, kvige/okse, kalv, sau, svin, geit, fjørfe fordelt på høns, kylling, kalkun og andre fjørfe.

Definisjon av dei viktigaste omgrepa og variablane

I tabellane blir ofte omgrepet fjørfe nytta. Det er summen av dyreslaga høns, kylling, kalkun og andre fjørfe.

Standard klassifikasjonar Fylke, der tal blir gitt samla for Oslo og Akershus fordi det er få jordbruksbedrifter i Oslo.

10.5. Feilkjelder og uvisse

Opplysningar frå registeret blir nytta til utbetaling av slakterioppgjer til produsentane, og det er god kvalitet på oppgåvene.

10.6. Samanlikningar og samanheng

Statistikken går attende til 1952.

10.7. Kvar finst statistikken

Publisering Statistikken blir publisert på ssb.no: <http://www.ssb.no/slakt/>
Her er det lenke til Statistikkbanken kor ein kan lage egne tabellar og lenke til Om statistikken med meir detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet Mikrodata blir lagra i SSB.

10.1. Offentleg kjøtkontroll. Slakt godkjende til folkemat. Tonn

	I alt	Hest	Ku	Kvige/okse	Kalv	Sau	Svin	Fjørfe	Anna kjøt ¹
2002	261 441	637	31 385	51 855	2 397	24 971	103 998	45 882	318
2003	265 630	569	30 530	52 610	2 174	24 384	106 007	49 043	312
2004	281 270	534	31 925	52 545	2 102	26 133	113 487	54 236	308
2005	283 388	467	31 390	53 936	2 067	25 954	112 793	56 472	309
2006	292 405	425	32 320	53 208	2 116	25 153	116 345	62 518	321
2007	296 566	384	30 305	52 281	2 092	23 426	117 735	70 036	307
2008	317 975	362	33 545	50 938	1 963	24 115	122 692	84 025	334

2008

Østfold	28 805	26	755	924	55	99	10 387	16 560	1
Akershus og Oslo	10 956	39	700	1 207	17	207	6 221	2 561	3
Hedmark	38 368	27	2 181	3 545	97	1 335	14 784	16 373	26
Oppland	24 802	48	3 786	7 151	116	2 783	9 772	1 113	32
Buskerud	5 721	15	839	1 003	229	1 209	1 139	1 275	13
Vestfold	15 819	12	451	656	38	79	9 775	4 807	1
Telemark	4 027	11	433	767	60	630	1 885	223	19
Aust-Agder	2 291	12	312	534	59	326	737	308	3
Vest-Agder	3 478	8	745	1 325	57	547	682	112	1
Rogaland	67 541	52	5 950	8 163	445	4 970	33 730	14 219	11
Hordaland	9 126	21	1 511	2 177	175	2 228	1 997	995	23
Sogn og Fjordane	9 330	12	2 077	2 857	282	2 161	1 888	-	53
Møre og Romsdal	11 751	7	3 125	4 516	75	1 251	2 406	331	39
Sør-Trøndelag	23 762	45	3 348	4 949	94	1 518	2 561	11 241	6
Nord-Trøndelag	43 008	13	3 889	5 720	122	867	18 484	13 907	6
Nordland	14 116	10	2 478	4 165	17	2 252	5 165	-	28
Troms Romsa	3 938	5	661	891	14	1 387	912	-	69
Finnmark Finnmarku	1 136	-	303	390	11	266	166	-	0

¹ Omfattar geit og vilt.**10.2. Offentleg kjøtkontroll. Slakt godkjende til folkemat. Tal dyr**

	Hest	Ku	Kvige/okse	Kalv	Sau	Geit	Svin	Fjørfe
2002	2 410	130 423	192 441	23 279	1 236 620	21 120	1 328 230	40 932 389
2003	2 148	124 893	190 436	20 731	1 235 941	20 918	1 336 294	42 777 265
2004	1 996	128 983	187 964	19 403	1 292 047	20 376	1 465 439	45 671 085
2005	1 734	124 574	189 809	18 613	1 274 985	21 824	1 469 430	46 729 637
2006	1 578	127 349	187 518	19 025	1 237 281	23 244	1 520 824	51 029 472
2007	1 406	117 172	185 065	18 648	1 164 083	22 180	1 463 943	55 499 318
2008	1 331	128 262	179 072	17 651	1 164 049	24 385	1 496 218	63 332 157

2008

Østfold	93	2 744	3 051	450	4 932	40	126 007	10 923 434
Akershus og Oslo	142	2 567	4 020	170	10 423	232	75 970	1 821 516
Hedmark	95	8 069	12 677	953	65 824	968	181 534	12 625 517
Oppland	170	14 530	24 830	1 101	136 017	2 405	117 815	756 253
Buskerud	53	3 064	3 529	1 810	56 915	1 164	12 622	937 557
Vestfold	42	1 623	2 107	318	3 867	58	118 767	3 257 784
Telemark	39	1 607	2 692	502	31 507	1 739	22 574	156 557
Aust-Agder	46	1 189	1 850	468	16 499	35	9 096	258 498
Vest-Agder	31	2 905	4 640	484	27 112	113	8 174	102 131
Rogaland	199	23 056	28 256	3 945	239 908	1 272	404 888	11 691 228
Hordaland	83	6 011	8 163	1 538	109 496	1 693	24 640	837 008
Sogn og Fjordane	43	8 225	10 715	2 377	100 593	4 508	23 555	-
Møre og Romsdal	30	12 038	16 116	875	62 365	3 898	30 207	308 545
Sør-Trøndelag	159	12 773	17 654	1 022	73 041	102	31 717	7 937 083
Nord-Trøndelag	48	14 973	19 927	1 093	41 668	322	230 308	11 719 046
Nordland	39	9 275	13 997	176	106 121	1 746	65 064	-
Troms Romsa	19	2 449	3 298	175	65 151	4 089	11 191	-
Finnmark Finnmarku	-	1 164	1 550	194	12 611	1	2 089	-

11. Kommunal forvaltning av landbruksarealer

11.1. Hovedresultater 2008

Økt omdisponering av dyrkbar jord

Tall fra kommunenes KOSTRA-rapportering på landbruksområdet viser at norske kommuner i 2008 ga adgang til å omdisponere 8 600 dekar dyrka jord og 7 800 dekar dyrkbar jord, mot henholdsvis 8 800 og 6 600 dekar året før.

Nasjonalt er det sterkt fokus på jordvern, og i 2004 vedtok Staten et mål om å halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordbruksressursene innen 2010. I perioden 1994-2003 ble det i gjennomsnitt omdisponert 13 360 dekar dyrka jord. Omfanget i 2008 utgjorde 64 prosent av dette gjennomsnittet, mot 66 prosent året før. I 2008 ble mest dyrka jord omdisponert i Østfold og Sør-Trøndelag med 1 200 dekar hver.

I 2008 ble det registrert en omdisponering av dyrkbar jord på til sammen 7 800 dekar, 1 200 dekar mer enn det som ble registrert for året 2007. Det er grunn til å anta at rapporteringen ikke fanger opp alle dyrkbare arealer som vedtas omdisponert enten med hjemmel i jordloven eller i plan- og bygningsloven. Rutinene for kommunenes rapportering av omdisponering av dyrka og dyrkbare arealer ble lagt om i 2005, og tallene regnes fortsatt som noe mer usikre enn for tidligere år.

I tillegg til omdisponering av dyrka og dyrkbar jord rapporterte også kommunene annen saksbehandling etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven. Dette gjaldt søknader om nydyrking, deling av landbrukseiendom, konsesjon for erverv av fast eiendom og fritak for boplikt.

Fortsatt betydelig nydyrking

I 2008 ble det godkjent nydyrka 14 200 dekar, en økning på 1 000 dekar fra året før. Nydyrkingen hadde størst omfang i Hedmark og i Nord-Trøndelag, der 2 700 og 2 200 dekar ble godkjent. Deretter fulgte Rogaland med 1 800 dekar godkjent nydyrka areal, mens det i Oppland ble godkjent 1 300 dekar.

Mange fritak fra boplikt

Av 900 søknader om fritak fra boplikt ved konsesjonsfrie overdragelser av landbrukseiendommer i 2008 fikk kun 7 prosent avslag på søknaden. En tredjedel av søkerne fikk innvilget varig fritak fra boplikt.

I 2008 behandlet kommunene 2 300 søknader om konsesjon for kjøp av fast eiendom, og knapt 3 prosent av søknadene ble avslått. I underkanta av 40 prosent av søknadene ble innvilget uten vilkår, mens om lag 60 prosent ble innvilget med vilkår om boplikt og/eller driveplikt på eiendommen.

11.2. Bakgrunn og formål

Formål og historie

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) ble startet som et prosjekt i 1995. Formålet er å samordne og effektivisere all rapportering fra kommunene til staten, samt å sørge for relevant styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

KOSTRA baseres på elektronisk innrapportering fra kommunene til SSB, samt på data fra en rekke andre kilder i og utenfor SSB. KOSTRA-publiseringen baseres i stor grad på kopling av data fra ulike kilder, som f.eks. regnskapsdata, tjeneste- og personelldata og befolkningsdata. I løpet av prosjektperioden er mange gamle statistikkområder endret, og nye områder er kommet til. Et av de nye områdene er KOSTRA Landbruk.

Brukere og anvendelsesområder

KOSTRA gir styringsinformasjon om kommuner og fylkeskommuner, til bruk for befolkning og media, kommunene selv og for statlige styringsorganer.

11.3. Om produksjon av statistikken

<i>Datakilder</i>	Egne KOSTRA Landbrukskjemaer samt registeropplysninger fra Søknader om produksjonstilskudd i jordbruket danner grunnlaget for statistikken på landbruksområdet i KOSTRA.
<i>Utvalg</i>	Populasjonen er alle kommuner. Det samles ikke inn data på enkeltsaksnivå.
<i>Datainnsamling</i>	Data fra kommuner rapporteres elektronisk til SSB. Frist for rapportering er 15. februar.
<i>Kontroll og revisjon</i>	Data kontrolleres før innsending ved hjelp av kontroller i elektroniske skjemaer og kontrollprogram for filuttrekk. Data kontrolleres også ved mottak.

Kommunene har frist 15. april for å sende opprettede data etter publiseringen 15. mars. Revisjon skjer også i regi av SSB, i samråd med kommunene. Det er bygget et eget kontroll- og revisjonsopplegg for KOSTRA Landbruk i SSB.

11.4. Begreper, kjennemerker og grupperinger

<i>Definisjon av de viktigste begrepene</i>	<p><i>Dyrka og dyrkbar jord</i> defineres i henhold til jordbruksareal og dyrkningsjord i Økonomisk kartverk:</p> <p><i>Dyrka jord</i> omfatter fulldyrka jordbruksareal, overflatedyrka jordbruksareal og innmarksbeite. Dyrka mark som for tiden ikke er i produksjon skal registreres på linje med arealer i produksjonen.</p> <p><i>Dyrkbar jord</i>: Areal som ved oppdyrking kan settes i slik stand at det vil oppfylle kravene til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord, og som oppfyller kravene til klima og jordkvalitet for plantedyrking. Dyrkbar jord skal registreres selv om det for tida ikke er aktuelt å dyrke opp jorda.</p>
---	---

Fulldyrka jordbruksareal: Areal som er dyrka til vanlig pløyedybde og som kan nyttes til åkervekster eller til eng som kan fornyes ved pløying.

Overflatedyrka jordbruksareal: Jordbruksareal som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten, slik at maskinell høsting er mulig.

Innmarksbeite: Areal som kan nyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 prosent av arealet skal være dekket av grasarter. Arealet skal være avgrenset med permanent gjerde mot utmark, naboeiendom og annet areal eller ha naturlig grense mot elv, sjø, fjell o.l. Restarealer av skog, myr, vann og fjell som per enhet er større enn 1,0 dekar skal trekkes i fra.

Videre blir arealer av dyrka og dyrkbar jord fordelt etter formålsinndeling gitt i §25 i plan- og bygningsloven:

1. Byggeområder

herunder områder for boliger med tilhørende anlegg, forretninger, kontorer, industri, fritidsbebyggelse (fritidsboliger og tilhørende uthus), samt områder for offentlige (statens, fylkets og kommunens) bygninger med angitt formål, andre bygninger med særskilte angitte allmenntilrette formål, herberger og bevertningssteder og for garasjeanlegg og bensinstasjoner.

2. Landbruksområder

herunder områder for jord- og skogbruk, reindrift og gartnerier.

3. Offentlige trafikkområder

Veger - med dette forstås i denne loven også gater med fortau, gangveger, sykkelveger, gatetun og plasser - bruer, kanaler, jernbaner, sporveger, rutebilstasjoner, parkeringsplasser, havner, flyplasser og andre trafikkinnetninger og nødvendige arealer for anlegg og sikring m.v. av trafikkområder.

4. Friområder

Parker, turveger, leirplasser, anlegg for lek, idrett og sport og områder i sjøen for slik virksomhet.

5. Fareområder

Områder for høyspenningsanlegg, skytebaner, ildsfarlig opplag og andre innretninger som kan være farlige for allmennheten, og områder som på grunn av ras- og flomfare eller annen særlig fare ikke tillates bebygget eller bare skal utbygges på nærmere vilkår av hensyn til sikkerheten.

6. Spesialområder

herunder områder for private veger, camping, områder for anlegg i grunnen, i vassdrag eller i sjøen, områder med bygninger og anlegg som på grunn av historisk, antikvarisk eller annen kulturell verdi skal bevares, fiskebruk, områder for reindrift, friluftsområder som ikke går inn under nr. 4, parkbelte i industriområde, naturvernområder, klimavernsoner, vannforsyningskilder med nedslagsfelt, frisiktsoner ved veg, restriksjonsområde rundt flyplass, og område og anlegg for drift av radionavigasjonsmidler utenfor flyplass, områder for anlegg og drift av kommunalteknisk virksomhet, grav- og urnelunder, vann- og avløpsanlegg, områder for bygging og drift av anlegg for energiproduksjon eller fjernvarme, taubane, fornøylespark, golfbane, steinbrudd og massetak samt andre områder for vesentlig terrenginngrep, anlegg for Televerket og øvingsområder med tilhørende anlegg for forsvaret og sivilforsvaret.

7. Fellesområder

Felles avkjørsel og felles områder for parkering, felles lekeareal for barn, gårdsplass og annet fellesareal for flere eiendommer.

8. Fornyelsesområder

Områder med tettbebyggelse som skal totalfornyes eller utbedres.

Standard grupperinger

De 431 kommunene er gruppert i 16 grupper, etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser. Grupperingen er basert på Langørgen, A., Galloway, T. A. og Aaberge, R. (2006): Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2003. Rapport 2006/8, Statistisk sentralbyrå.

I beregningen av gjennomsnitt for fylket er kommunene delt inn i 19 fylker etter gjeldende standard for kommuneklassifisering (to første siffer), Regional statistikk

11.5. Feilkilder og usikkerhet

Innsamlings- og bearbejdingsfeil

Ved publiseringen 15. mars er data kun kontrollert ved elektroniske kontroller. Disse kontrollene fanger ikke opp alle typer feil. Det forekommer partielt frafall. Dette gir seg utslag i feil i de publiserte tallene. Det forekommer også andre typer feil i kommunenes innrapportering.

Det er grunn til å anta at rapporteringen ikke fanger opp alle dyrkbare arealer som vedtas omdisponert enten med hjemmel i jordloven eller i plan- og bygningsloven. Rutinene for kommunenes rapportering av omdisponering av dyrka og dyrkbare arealer ble lagt om i 2005, og tallene regnes fortsatt som noe mer usikre enn for tidligere år.

Utvalgsfeil

Statistikken skal bygge på fulltelling, men ikke alle kommuner leverer i tide til å komme med i KOSTRA-publiseringen 15. mars eller 15. juni.

11.6. Sammenliknbarhet og sammenheng

Rapporteringen gjennom KOSTRA på landbruksområdet omfatter tall fra og med 2005. I årene 2002-2004 ble opplysninger om omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven som utelukket videre jordbruksdrift registrert på skjema 20 (Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø) i KOSTRA. Før 2002 rapporterte fylkene omdisponering av dyrka jord etter plan- og bygningsloven til Statens landbruksforvaltning, mens omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven ble registrert gjennom kommunenes saksbehandlersystem på

landbruksområdet. Omlegging av rapporteringsrutinene fra 2005 har ført til nedgang i kommunenes rapportering av omdisponerte arealer, og det er grunn til å anta at rapporteringen ikke fanger opp alle dyrkbare arealer som vedtas omdisponert enten med hjemmel i jordloven eller i plan- og bygningsloven. Tallene fra og med 2005 regnes derfor som noe mer usikre enn for tidligere år.

11.7. Tilgjengelighet

Publisering

Statistikken publiseres på [ssb.no](http://www.ssb.no):

<http://www.ssb.no/kofola>/<http://www.ssb.no/kostra/>

Her er det lenke til Statistikkbanken hvor man kan lage egne tabeller og lenke til

Om statistikken med mer detaljert dokumentasjon av statistikken.

Lagring av grunnmaterialet

Datafiler blir lagret i SSB.

11.1. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og etter plan- og bygningsloven. Fylke

	Omdisponering i alt			Omdisponering etter jordloven		Omdisponering etter plan- og bygningsloven	
	I alt	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Dyrka jord	Dyrkbar jord
1993	16 571	11 430	5 141	9 495	2 678	1 935	2 463
1994	17 678	12 423	5 255	7 765	3 383	4 658	1 872
1995	21 233	13 167	8 066	8 230	4 887	4 937	3 179
1996	21 664	11 641	10 023	5 860	1 645	5 781	8 378
1997	21 159	12 093	9 066	6 110	4 025	5 983	5 041
1998	18 192	12 439	5 753	7 008	2 712	5 431	3 041
1999	18 544	14 743	3 801	7 342	2 080	7 401	1 721
2000	14 993	12 346	2 647	7 587	2 437	4 759	210
2001	19 710	14 974	4 736	8 543	2 619	6 431	2 117
2002	24 839	15 818	9 021	7 491	1 776	8 327	7 245
2003	20 762	13 993	6 769	4 747	2 426	9 246	4 343
2004	21 819	11 653	10 166	4 304	1 704	7 349	8 462
2005 ¹	17 948	7 714	10 234	2 965	1 473	4 749	8 761
2006 ²	14 137	8 024	6 113	2 988	1 797	5 036	4 316
2007 ³	15 442	8 809	6 633	2 891	1 565	5 918	5 068
2008 ⁴	16 442	8 594	7 848	2 471	1 569	6 123	6 279
2008							
Fylke							
Østfold	1 481	1 214	267	60	24	1 154	243
Akershus/Oslo	780	490	290	176	54	314	236
Hedmark	1 583	753	830	156	394	597	436
Oppland	1 268	391	877	74	170	317	707
Buskerud	301	108	193	63	28	45	165
Vestfold	502	359	143	59	3	300	140
Telemark	170	50	120	29	28	21	92
Aust-Agder	216	124	92	58	16	66	76
Vest-Agder	399	390	9	171	6	219	3
Rogaland	1 522	943	579	134	23	809	556
Hordaland	647	292	355	148	77	144	278
Sogn og Fjordane	534	363	171	89	19	274	152
Møre og Romsdal	1 730	612	1 118	150	46	462	1 072
Sør-Trøndelag	1 641	1 152	489	159	97	993	392
Nord-Trøndelag	639	422	217	174	30	248	187
Nordland	904	351	553	245	103	106	450
Troms Romsa	797	327	470	301	292	26	178
Finnmark Finnmarku	1 328	253	1 075	225	159	28	916

¹ Rutinene for kommunenes rapportering ble lagt om i 2005. Tallene kan derfor være noe mer usikre enn for foregående år. Opplysninger mangler for Bokn kommune i Rogaland, Radøy, Austrheim, Fedje og Masfjorden i Hordaland, Vågsøy i Sogn og Fjordane, Giske, Midsund og Tustna i Møre og Romsdal, Grong i Nord-Trøndelag, Hamarøy, Tysfjord, Røst og Moskenes i Nordland, Torsken i Troms og Hammerfest og Kvalsund i Finnmark ² Opplysninger mangler for Austrheim kommune i Hordaland, Frøya i Sør-Trøndelag og Rødøy i Nordland ³ Opplysninger mangler for Kvam kommune i Hordaland, Bremanger og Vågsøy i Sogn og Fjordane, Haram i Møre og Romsdal, Herøy, Lurøy og Flakstad i Nordland og Torsken i Troms ⁴ Opplysninger mangler for Grimstad i Aust-Agder, Balestrand, Gaular og Bremanger i Sogn og Fjordane, og Ballangen i Nordland.

11.2. Nydyrking, Fylke

	Antall søknader om nydyrking	Omsøkt nydyrka areal	
		Dekar	Godkjent nydyrka areal
2005 ¹	462	11 407	10 693
2006 ²	485	12 626	11 606
2007 ³	547	13 649	13 119
2008 ⁴	603	15 180	14 157
2008			
Fylke			
Østfold	18	374	360
Akershus/Oslo	14	155	155
Hedmark	103	2 737	2 705
Oppland	72	1 331	1 295
Buskerud	14	195	149
Vestfold	11	119	114
Telemark	7	119	119
Aust-Agder	8	556	460
Vest-Agder	22	263	263
Rogaland	120	2 185	1 809
Hordaland	8	51	51
Sogn og Fjordane	13	255	251
Møre og Romsdal	33	1 011	1 009
Sør-Trøndelag	34	664	658
Nord-Trøndelag	63	2 597	2 238
Nordland	37	1 118	1 074
Troms Romsa	16	1 031	1 031
Finnmark Finnmarku	10	419	416

¹ Opplysninger mangler for Bokn kommune i Rogaland, Radøy, Austrheim, Fedje og Masfjorden i Hordaland, Vågsøy i Sogn og Fjordane, Giske, Midsund og Tustna i Møre og Romsdal, Grong i Nord-Trøndelag, Hamarøy, Tysfjord, Røst og Moskenes i Nordland, Torsken i Troms og Hammerfest og Kvalsund i Finnmark ² Opplysninger mangler for Austrheim kommune i Hordaland, Frøya i Sør-Trøndelag og Rødøy i Nordland ³ Opplysninger mangler for Kvam kommune i Hordaland, Bremanger og Vågsøy i Sogn og Fjordane, Haram i Møre og Romsdal, Herøy, Lurøy og Flakstad i Nordland og Torsken i Troms ⁴ Opplysninger mangler for Grimstad i Aust-Agder, Balestrand, Gaular og Bremanger i Sogn og Fjordane, og Ballangen i Nordland.

11.3. Søknader om fritak fra boplikt etter konsesjonsloven og odelsloven, Fylke

	Søknader behandlet etter konsesjonsloven og odelsloven	Søknader innvilget med tidsbegrenset fritak fra boplikt	Søknader innvilget med varig fritak fra boplikt	Søknader avslått
2006 ²	1 048	554	400	94
2007 ³	911	520	299	92
2008 ⁴	932	561	306	65
2008				
Fylke				
Østfold	26	17	4	5
Akershus/Oslo	27	22	5	0
Hedmark	90	72	14	4
Oppland	98	70	24	4
Buskerud	55	32	21	2
Vestfold	17	10	7	0
Telemark	71	34	29	8
Aust-Agder	42	18	15	9
Vest-Agder	45	22	21	2
Rogaland	65	46	10	9
Hordaland	53	25	25	3
Sogn og Fjordane	36	31	4	1
Møre og Romsdal	51	36	11	4
Sør-Trøndelag	55	36	12	7
Nord-Trøndelag	52	29	23	0
Nordland	84	26	58	0
Troms Romsa	63	33	23	7
Finnmark Finnmarku	2	2	0	0

¹ Opplysninger mangler for Bokn kommune i Rogaland, Radøy, Austrheim, Fedje og Masfjorden i Hordaland, Vågsøy i Sogn og Fjordane, Giske, Midsund og Tustna i Møre og Romsdal, Grong i Nord-Trøndelag, Hamarøy, Tysfjord, Røst og Moskenes i Nordland, Torsken i Troms og Hammerfest og Kvalsund i Finnmark ² Opplysninger mangler for Austrheim kommune i Hordaland, Frøya i Sør-Trøndelag og Rødøy i Nordland ³ Opplysninger mangler for Kvam kommune i Hordaland, Bremanger og Vågsøy i Sogn og Fjordane, Haram i Møre og Romsdal, Herøy, Lurøy og Flakstad i Nordland og Torsken i Troms ⁴ Opplysninger mangler for Grimstad i Aust-Agder, Balestrand, Gaular og Bremanger i Sogn og Fjordane, og Ballangen i Nordland.